

HET LEVEN OP AARDE

Joris Denoo

I

Dreigend rommelde het boven Kortrijk. Al vlug verschoot de lucht enkele tinten donkerder. In het westen weifelde nog een sliert licht. Een klad duiven steeg onwezenlijk wit naar de hemel op. De eerste bliksemschicht wapperde over de stad. Zijn mama gaf een schreeuw : hij floepte eruit, 1 200 seconden na zijn broertje. De dokter hield zijn lichaampje ondersteboven in de lichtplas van een lamp omhoog. Het was 1953, juli, omstreeks 21 uur, een dag als een ander. Twintig minuten geleden was Piet geboren. Een tweede kind was niet voorspeld of verwacht.

'En hoe zal dat kindje nu heten hé?', vroeg de roodharige vroedvrouw.

'Jan', zuchtte zijn mama, verblind door het felle licht van die lamp. 'Ik hoor dat zo graag. Heeft het alles? Net als eh... Piet?'

'Alles, mevrouwtje'.

'Tel nog eens zijn vingers. Zijn tenen. Heeft het er genoeg? Oei oei toch, een tweeling! Wie had dat gedacht?'

'Jan is ook volledig in orde, mevrouwtje. En wat zal hij later worden hé? Professor?'

'Aaahh!', riep de mama van de tweeling verbouwereerd uit. Een golf verse pijn kwam aanrollen. Daarop snelde de papa de verloskamer binnen, het ergste vrezend. De ramen lichtten op. Een knetterende donderslag deed iedereen angstig opkijken. De volstrekt ongelovige huisarts vloekte bewonderend voor zoveel oergeweld. Hij overhandigde de baby aan de vroedvrouw en klopte bemoedigend op de schouder van de nieuwbakken papa. Wanhoop perforerde diens gemoed.

'Twéé!!!', riep hij uit. 'Twéé!!!'.

Zijn vrouw streek een klis haar uit de ogen, moe tot in haar merg, badnat.

'Ja, Georges. Jan en Piet. Is dat goed? Hoor je dag graag? Ik heb het graag kort. En Vlaams. Vooral met ... ai ai... met twéé'.

'Jan en Piet. Jaja. Ze zullen opkijken in 't stadhuis ! Heb je van je leven!'

Het was 1953. De wereld stond aan het begin van grootse ontwikkelingen. Presidenten zouden worden neergekogeld, hemellichamen betreden en harten getransplanteerd. In één van de belendende kamers van de materniteit zette iemand een radio harder. Een woedende ziekenzuster siste met waaiierend speeksel dat het hier geen dancing was. Het begon haaiantanden te regenen. De rode vroedvrouw boog zich nog eens over Piet. Dan over Jan. De geneesheer bukte zich voor de moeder. De vader ging met gezonken hoofd op een stoel uit de jaren vijftig zitten bijkomen.

Enkele dagen later verliet de moeder van Jan en Piet met feestelijk uitgedost ge-

volg de met smeedijzer afgebakende doopruijnte in de materniteit. De ovenwarme tweeling was van de erfzonde ontlast. Bij de schuimwijn en de doopsuiker sprak een van de dooppeters voortdurend in rijmen. Op de foto's die twee weken daarna de ronde deden, stonden de pa en de ma met neergeslagen oogleden ieder een zoon vast te houden. Het licht was te fel geweest.

De jaren gingen voorbij. De man en de vrouw kochten geen kinderen meer, maar bekommerden zich om de resultaten van hun bijslaap einde oktober 1952. Piet werd na hard studeren en nog meer geduld astronaut. Hij was nog niet echt de ruimte in geschoten. Hij prijkte op een reservelijst, tussen Amerikanen en enkele uitverkoren Europeanen. Wel woonde hij al in de Verenigde Staten van Amerika. Sporadisch verscheen via satelliet een bericht over hem op de televisie. Gewoonlijk betrof het mededelingen in het kader van populairwetenschappelijke programma's, gepresenteerd door mensen met baarden en straffe brilletjes. Vooralsnog met beide voeten aan de grond zou die het wel maken. De man en de vrouw werden ouder van dagen. Ze betrokken een woning ergens aan de rand van Kortrijk, waar een project 'Bejaarden-Woonerf' liep. Het barstte er van de verdragingsbulten, bloembakken en verkeerstekens.

Jan werd na een periode van opstandigheid gewoon zelfstandig. Hij maakte wat schulden en gaf een advertentiekraut uit voor de regio. Zich vestigen deed hij in een souterrain. Hij hokte principieel alleen, maar ontving af en toe bezoek. Ook bracht hij zelf wel eens een bezoek. De tweeling, waarvan de pa bij de geboorte uitriep : 'Twéé! Hoe zullen we dié in godsnaam in leven houden? Kunnen we er eentje van naar de maan schieten?', was nu gescheiden door meer dan 1 000 kilometers en meer dan 1 000 seconden. De één lonkte naar de hemel. De ander zag door zijn venster de straathonden op ooghoogte passeren.

II

Meer dan 30 jaar later kwam Jan tijdens een vrij uurtje weer op de plaats waar hij de rosse gloed van die vroedvrouw voor het eerst had waargenomen. Dat was het enige wat hij toen had onderscheiden. Het kwam zelfs met de regelmaat van een boeddha in zijn dromen voor. Het ziekenhuis stond er nog, al was het in de steigers. De roodharige vroedvrouw leefde al niet meer, na een auto-ongeval op weg naar een Ardens kuuroord. De ruimte waar Jan eens uit zijn mama werd verlost, werd nu gebruikt als wachtkamer voor mensen met neus-, keel- en oorklachten. Zachtgroen behang absorbeerde de kunstmatige verlichting. Gedateerde magazines lagen op een lage tafel mee ziek te zijn. Jan deponeerde er vijf exemplaren van zijn advertentiekraut en verdween. Tijdens de terugrit in de auto hoorde hij op de radio een programma over Edith Piaf. Het introdeuntje was een tango. Hij herinnerde zich plotseling weer de muziek: die hoorde bij de rode gloed uit 1953.

Mercurius, de god van de handel en de dieven, stond in Kortrijk in hoog aanzien. Niet voor niets noemde men de regio dan ook het 'Texas van Vlaanderen'. Er heersten een tekort aan werkloosheid en een overdosis aan ondernemingslust. De commercianten hadden er hun biotoop. In zijn linkerhand hield Mercurius een kasboek vast. Zo werd hij overal afgebeeld. Veel mensen hadden zo'n afgodje in huis. Op een avond keek Mercurius steeds maar welgevallig neer op heel veel liefde in het ledikant van Eline, een jonge verpleegster uit de randgemeente Koornegem. In het voeteneind van dat ledikant waren vijf medaillons ingewerkt. Op elk van die medaillons stond een roze engel met zilveren balletjes tussen de benen. Nochtans heerste over het geslacht der engelen nog steeds de grootste twijfel. Die avond trilden de vijf engelen zachtjes mee. Als je goed luisterde, kon je hun teelballetjes horen rinkinken, als dure glazen op een receptie met champagne en perensap. Roodharige Eline leidde Jans harde zonde in haar liefdesgrot binnen : het summum en de navel van Tweestromenland, waar haar linker- en haar rechterbeen honingachtig samenvloeiden. Jan gloeide en groeide. Hij zag die rosse meid op het ogenblik erg graag. Met wel twintig vingers woelde hij door haar haren. Zij voelde zijn vlees in haar. Buiten in de straat passeerde een stille fakkeloptocht ten voordele van de ongebornen, maar dat merkten de geliefden niet.

'JAN!', gilte Eline.

'ELINE!', gilte Jan.

Het lief gerinkink van de engelen zwol plotseling aan. Het werd gerinkel als van een vallende luchter, muzikaal gekraak van in de bar van de zinkende Titanic: het voeteneind met de vijf roze engelen donderde eraf. Mercurius schrok uit zijn overpeinzingen op. De dochter van de vroedvrouw kwam met wildopen ogen overeind.

'Wat gebeurt er? Wat heb je...?', riep ze.

'Au!', riep de ongelukkige Jan. Hij tuimelde op de kamerbrede vloerbedekking.

'Is het een erfstuk?', vroeg hij.

Eline sloeg haar handen voor haar mond, stapte uit bed en zeulde het voeteneind rechtop.

'Jézus', zuchtte ze, 'hélp je nou even ja?'. In hun blote bast manoeuvreerden ze het afgeknapt stuk meubilair tot het tegen de kleerkast stond geleund.

'Goed voor in de Vlaamse haard', zei Jan.

'Maar ik heb verdorie drie dagen lang aan die medaillons geschilderd!', protesteerde Eline.

'Ik tel wel nog altijd tien balletjes', troostte hij haar.

'Zouden we niet aan het timmeren slaan terwijl je hier nu toch bent?'

'De weg is lang', mompelde Jan teleurgesteld, 'en hij maakt vele bochten.'

Dat was een spreuk van de Touareg, die hij had opgeraapt in een boek over de woestijnkluisenaar Charles de Foucauld. Hij tikte even tegen zijn verschrompeld tuinslangetje, keek met spijtige blik naar Elines lillende hammetjes en zocht zijn kleren bijeen.

III

De 15-jarige Eline keek star voor zich uit. Haar gezicht was al zo rood als haar haren. Verdikkie, daar was het weer. Ai.

'Verheft Uw hart'.

'Wij zijn met ons hart bij de Heer'. Pardaf!!

Voor de honderdentienste keer kukelde de jonge Eline met haar lekker lijf én haar kerkstoel in diepten van ellende. Zwarte mist wikkelde haar lichaam en haar geest in een verstikkende lijkwade. Ze belandde op de bodem van een put zonder klank en kleur.

Ze werd wakker op de Vlaamse kasseien voor de kerk van Koornegem. De stank van urine waaide haar vanuit het kerkportaal tegemoet. Haar eerste houvast was die vlammend rooie haardos van haar moeder. Die boog zich voor de honderdentienste keer bezorgd over haar. Van dan af ging Eline nooit meer ter kerke. De wierook, het geheimzinnige gemompel en de tegen elkaar opbotsende parfums van de kerkgangers hadden hun zoveelste slachtoffer gemaakt. Toch bleef Eline iets met engelen hebben. Na het jammerlijke auto-ongeval van haar moeder schilderde ze eigenhandig vijf roze engelen met zilveren klotjes op de medaillons in het voeteneind van haar bed. Zo werd het elementaire bestaan op deze aarde door-desemd met iets van een hogere orde. Een maand nadat ze met een marterharen penseeltje al dat fraais had gekonterfeit, kwam ene Philippe bij haar intrekken. Dat betekende dagelijks gezoem van de haardroger en een nieuwe, aanhoudende mist, dit keer van sigarettenrook. Philippe was een propere jongen uit de St.Janswijk van Kortrijk. Hij had een gecontroleerd kapsel en een in toom gehouden streepje snor op de lip. Hij had de spatjes zilver tussen al dat zachte roze aandachtig bekeken en opgemerkt dat ze wel goed had kunnen mikken. Het regende oude wijven toen ze die avond voor het eerst in het engelenledikant vrijden. Philippe was een kalme minnaar die voortdurend over zijn eigen stijl inzate. De propere jongen verdween echter na ongeveer vijftien zaadlozingen weer uit haar leven. De mist trok op.

Als verpleegster had Eline onregelmatige werkuren. Haar rooie haar bleef ook niet onopgemerkt. Zo kwam mettertijd en metterdaad Jan eens vaker langs: een losvaste kerel van omstreeks 35 met grijsdooraderde bruine krullen. Hij had iets met een krant. Hij was tien jaar ouder dan haar en woonde ook alleen, in een souterrain. In het centrum van het nijvere Kortrijk huurde hij nog kantooruimte, van waaruit hij AHA!, zijn advertentieblad, aan de Kortrijkzanen en omliggenden liet bezorgen. AHA! ruimde ook elke week wat plaats in voor info en cultuur. Elines rooie haren schenen een verkwikkende invloed uit te oefenen op de patiënten in het St.Georges- ziekenhuis. De combinatie met het witte verpleegstersuniform verrichtte wonderen. Als enige dochter van haar moeder de vroedvrouw bleef ze alleen in het ouderlijk huis in Koornegem wonen. Van een vader was al lang geen

sprake meer. De afstand tussen Koornegem en Kortrijk bedroeg 7 kilometer. Een secundaire weg verbond de twee geliefden. Oude kastanjabomen vormden er met hun enorme kruinen een koepel boven. Zo reed je tussen Koornegem en Kortrijk altijd in een halfdonkere tunnel. De 7.000 meter die Jan en Eline van elkaar scheidden, legden ze in kleine auto's af die ze tweedehands bij garage Zyncke kochten. Zyncke was een oom van Eline. Hij zat ooit met zijn linkerhand onder haar rokje. Het kostte hem een aantal doorsmeerbeurten.

IV

'En hoorde ik daar niet vertellen dat jij zo'n beetje betrokken bent bij de Taalstoet die in juli door Kortrijk trekt? Ik bedoel: jij zit daar toch in, hé?'

Jan stond aan de toog van café Het Haantje-de-Voorste in Kortrijk uit te blazen van een serie telefoons met lastige adverteerders. Aan een tafeltje zat Hendrik Roskam, stadhuisbediende. Af en toe schreef die een gedicht. Af en toe schreef die een artikel voor Het Volksnieuws. Af en toe voerde die het woord op een vernissage. Af en toe zat die zowat te kakken van nijd. Zijn streng achterovergeharakte haren glommen in de avondverlichting. Zijn trouwring flikkerde vervaarlijk.

'Hé!?', drong Roskam aan. De zware denk- en dichtrimpel boven zijn ogen nam de vorm van een angstwekkende koortskromme aan. Voor hem stond een glaasje venijn.

'Wablief?', vroeg Jan. Hij had de vraag zeer goed gehoord.

'... of je niet zo'n beetje betrokken bent bij...'

'Niét zo'n béétje', onderbrak Jan bruut. 'Nee: helemààl. En men zit niet in een stoet'.

'Hm', gromde de stadsdichter. 'Men loopt rond hé.'

Hij hevelde zijn glas naar zijn lelijke kop over.

'Toen ze met charme rondgingen, keek je even om zeker. Zie ook: trefwoord her-senen', mompelde Jan.

'Wat zeg je?', informeerde Herman Roskam.

'Pap met zachtgekookte eieren plus een haring', herhaalde Jan.

'Wàt?'

'Dat ga ik eten vanavond. Dat schaft de pot'.

'O, een rouwmaaltijd?'

Jan antwoordde niet en keek naar buiten, naar niets.

'Zie de zon schijnt', merkte hij op. Hij wenkte om nog een glas.

'Heb je al een draaiboek voor de Taalstoet, Jan?', informeerde Roskam plotseling vriendelijk. 'Ze hebben jou toch de leiding gegeven hé?'

Het was altijd verdacht als iemand je voornaam achter aan een zin plakte.

'Het draaiboek voor de stoet ligt bij Koppie-Koppie om te fotokopiëren', antwoordde Jan. Hij dronk zijn glas half leeg. 'En ik heb al heel veel in mijn hoofd zitten. Het hoofd is het archief van het menselijk lichaam, Roskam. Het bevindt zich op de

romp'.

'Veel eh... veel medewerkers reeds?'

'Reeds is een antiek woord dat een plaats verdient in mijn Taalstoet. Tiens. Als iedereen die ik aangesproken heb, meedoet, zullen er bijna geen toeschouwers zijn. Dat is dan ook mijn strategie, mijn bedoeling. Uitsluitend deelnemers, laten we zeggen: vooral figuranten'.

De patron van Het Haantje-de-Voorste lachte snuivend.

'Heb je al een rode draad?', vroeg Roskam.

'Alles gebeurt draadloos, vriend. We beginnen bij de Vlaamse moerassen, toen taal nog zompige klank was. En we eindigen bij het Europees: een soort van Esperanto met veel grimassen en gebaren. Ik zoek nog volk'.

'Dat belooft'.

Roskam gooide zijn glaasje apezuur in zijn keel.

'Eh... geen tekstschrijvers meer nodig, Jan? Copywriters?'

'Nee', knikte die. 'Nee. Niet specifiek. Nee. Niet speciaal. Wel nog een paar tekstverwerkers'.

Toen viel de conversatie voorgoed stil.

Drie uur later liep Jan te voet naar huis. Een inspanning hoefde hij daar niet voor te doen: het trottoir schoof als een roltrap onder hem mee.

'Alles is piepschuim', zei hij. Hij flumde in de Yserleie, het water dat Kortrijk in tweeën sneed en bij de middenstanders verschillende dialecten en winkelprijzen veroorzaakte. Het rinkelen van zijn sleutelbos weergalmde zeventvoudig in zijn hoofd.

'Godverdomme', zei hij, uitkijkend voor dingen die er niet waren. In versnelde pas trok een vlugge Taalstoet door zijn hoofd. Hij viel op bed en schommelde naar de gelukseilanden.

V

Voorzichtig liet hij zijn lichaam boven het kleine universum van de pot neer. Het spoelwater deinde opmerkelijk: het waaide hevig.

'Ai, ai', kreunde hij. Een pijnscheut snerpde door zijn hoofd. Gorgelend slokte de pot op wat hij te veel had. Na gedane zaken nam Jan zijn kop in beide handen en kwam behoedzaam overeind. Hij salueerde moeizaam voor de posters die aan de wc-muren hingen: de vleesgeworden hoogtevrees van Harold Lloyd, het eerste elftal van KV Kortrijk, Thierry Boutsen tussen bosschages in Francorchamps. Het was zaterdag. Jan probeerde diep in te ademen.

De scherpe wind harkte zijn haren pal achterover. Hij reed met de auto naar het centrum. Daar waadde hij nog een eind te voet tegen de wind in verder. In zijn hoofd begonnen de nevels op te lossen. Hij passeerde zijn eigen kantoortje, tikte

op het raam en zwaaide naar Marie-Lena, het opmaakmeisje van AHA!. Er was geen probleem, gebaarde ze. Even later stapte Jan rillend Koppie-Koppie binnen, een centrum voor tekstvermenigvuldiging. In zijn eigen AHA!-kantoor had hij alleen een bescheiden kopieertoestel staan, dat uitsluitend kopies met zware rouwbanden eromheen baarde. Drukte alom. Voor een twintigtal driftig zoemende machines bevonden zich jongelui die teksten vermenigvuldigden, plagieerden zonder bronvermelding en honderdvoudig all copyrights met voeten traden. Wellicht naderde de examentijd. Jan wachtte even af en pierde een eerste sigaret. Koppie-Koppie beschikte over twee etalages. Een ervan was een uitstalling van hedendaags schrijfgerei en prullaria in roze, geel, grijs en blauw. De andere etalage was afgehuurd door de Hooikoortsliga Zuid-West-Vlaanderen. Middels affiches, knipsels en foto's werd gepleit voor erkenning van hooikoorts als volwaardige ziekte. Jan knikte goedkeurend en inhaleerde diep.

'Als mijn Taalstoet in juli uittrekt en slaagt, gireer ik een bijdrage op het rekeningnummer van de Hooikoortsliga', nam hij zich in een opwelling voor. *'Van mijn honorarium'*. Van mei tot september niesde hij namelijk zelf ook een extra aantal zakdoeken vol. Sinds de ozonlaag geperforeerd was, nam dat genies elk jaar toe. Je vroeg je af waar al dat snot ter wereld bleef. Een keer snoot Jan bijvoorbeeld zijn neus in het gordijn van een chique taverne, uit noodzaak: de vrouw die tegenover hem zat, had zich door zijn hele voorraad papieren zakdoekjes héén ge-weend. Alweer een huis om te mijden.

Eén der mooiste meisjes uit Vlaanderen kwam nu op hem af: een ding van net onder de twintig met schuin op haar hoofd een tros bijna-rood haar die als een dronken antenne naar buiten westen wees. Jan knikte.

't Is voor die kopies in verband met de Staaltoet zeker hé?', lispelde ze heerlijk.

'Ja. Dat draiboek. Twintig exemplaren. De rekening moet naar het stadhuis'.

Jan grinnikte nog even om haar verspreking. Ze keek hem aan met ogen als postorderschoteltes.

'De Staal... de Taalstoet wordt door 't stad betaald', lachte hij ter verduidelijking. De bijna-rosse bukte zich en plukte een pak van een stapel.

'Voilà'.

'Au', deed Jan. Door zijn hoofd flitste weer zo'n pijl.

'Jij bent van AHA! hé?', constateerde ze. 'Dat is dan 28 €'.

'Dat klopt, ja', knikte Jan voorzichtig. Hij stopte haar een vodje toe dat cultuurfunctionaris Berger inderhaast nog geschreven had.

'De rekening is voor 't stad hoor', glimlachte hij weer.

'Ik heb deze week een advertentie in uw krant', zei ze ernstig.

'O ja?'. (*'Nest jonge poesjes T.K.'*, dacht hij. *'Zoek vrndlke. heer uit zone O56 vr. rel. gn. huw.'*).

'Ja'.

Ze zweeg even. Jan drukte zijn Taalstoet-scenario's klemvast tegen zijn borst.

Vriendschappen en Relaties? Dieren? Te Huur?'

'Een belangrijke zaak?', polste hij. Hij merkte dat ze een reactie van hem verwachtte.

tte. 'Met AHA! gegarandeerd succes hoor!', voegde hij er aan toe. Ogenblikkelijk daarna schaamde hij zich voor dat cliché. 'Een AHA!-belevens bedoel ik'.
'Mijn vriend zoekt werk', zei ze.
'O ?'.
'Hij is kok'.
'Ah ja. Nu weet ik het weer. Ik zie het voor mij. En?'.
'Er is een klein probleem: hij is een Russische kok'.
'Een Rus?'.
'Ja. Hij woont hier al een tijdje en hij mag hier blijven'.
'O. En kent hij de Vlaamse keuken? En het Vlaams?'.
Ze schudde de antenne op haar hoofd heen en weer.
'Ik leer het hem'.
'Zet ik er de advertentie nog een week langer in?', bood Jan in een opwelling aan.
'Gratis'.
'Dat is vriendelijk. Merci', knikte ze.
'Misschien kan het Sint-Georges-ziekenhuis een kok gebruiken. Ik zal het even vragen aan... of een of andere school'.
'Ja, het mag ook grootkeuken zijn'.
'Hij spreekt toch wat Vlaams?'.
'Een beetje. Hij leert vlug'.
'Ik laat wat horen als ik iets weet voor hem', beloofde Jan. 'En ik zet de advertentie er volgende week weer in'.
'Merci', lispelde het bijna-rode meisje. Jan niesde twee keer en vertrok. Op straat waaide een onderdeel van AHA! voorbij. 'Een Russische kok, verdomd', mompelde hij. 'Borsjtsjt geblazen!)

VI

'Kun je die advertentie terugvinden?', vroeg Jan aan het opmaakmeisje Marie-Lena. 'Het gaat over een Russische kok die werk zoekt in Kortrijk'.
'Er staat: Buitenlandse Kok', wees Marie-Lena.
'Je mag die verlengen met één week', zei Jan. 'Het is een goede daad. En waarom ga je niet naar huis; het is halftwaalf en zaterdag'.
'Ja. Alles ligt al klaar voor maandag. Meneer Vandereycken is langs gekomen in verband met die drukfout. Het is opgelost. Hoe gaat het met je stoet?'.
Marie-Lena ontknoopte de strik uit haar haren en gooide die in de vuilnisbak.
'Wat doe je nu!?'.
'Hij is versleten tot op de draad. Thuis heb ik strikken zàt'.
Jan kwakte zijn bundel fotokopies op tafel neer.
'Dit', zei hij, 'is de kerstboom. Nu moet ik er nog de ballen, het engelenhaar en de cadeautjes aanhangen. Elke vereniging of club die deelneemt, krijgt zo'n exemplaar van het draaiboek: van de Esperantisten tot de Biljarters van Krijt op Tijd. Ik

heb veel volk nodig'.

'Ieder Zijn Eigen Belang ook?', informeerde Marie-Lena.

'Ook de vinkeniers', bevestigde Jan. 'Laten we vooral de vinkeniers niet vergeten. De beroemde schrijver Stijn Streuvels had er ook sympathie voor. En ze betalen immers voor hun kalendertje in AHA!'.

'Kijk maar uit voor vermenging van belangens. Jij sponsort voor een stuk hun jaarlijks bal zeker?'.

'Ah'.

'Zeg, onze cursiefjesman Mercurius zond zijn wekelijks vodje in, voor volgende week. Hij eh... hij schrijft nogal anti-Taalstoet. Wat doe ik ermee?'.

'We moeten zeer breed denken. Ten eerste stellen we hem voor dat pseudoniem af te voeren. Ten tweede klasseren we zijn tekstje verticaal. Geen schuin gelul in AHA! Ik kan toch een stoet die ik zelf bouw niet afbreken in mijn eigen krant? Ieder Zijn Eigen Belang hoor!'.

'Oké', knikte Marie-Lena. 'Afvoeren dus. Ik bel hem overmorgen op. Tot maandag dan? Zeg, je ruikt naar een andere vrouw'.

'O, ik telefoneerde daarnet met Eline in het ziekenhuis. Ze heeft weekenddienst'.

'Groet je haar van mij?'.

'Waarom zou ik, schat. Tot maandag. Vergeet je nieuwe strik niet. Blauw staat je prima'.

'Je vergeet nog te vragen wat ik vanavond doe'.

'Wat doe je vanavond?'.

'Veilig vrijen, maar ik weet nog niet met wie'.

'Oude jongeren genoeg in de regio Kortrijk!', riep hij haar na.

Een paar seconden nadat Marie-Lena vertrokken was, verscheen de gestalte van Herman Roskam aan het etalageraam van AHA! Hij wachtte tot Jan hem zag. Omdat dit maar niet wou gebeuren, tikte hij met zijn trouwring tegen het glas. Jan keek op uit de pagina's 'Allerlei' en knikte ten teken van herkenning. Roskam grijnsde terug, peuterde een sliert uit zijn neus en bracht die in het bovenste hokje van de H van AHA! op het raam aan. Dan verdween hij als de gesmeerde bliksem.

'Godverdomme', vloekte Jan. 'Jaloers stinkdier'. Hij sprong op en knalde met zijn rechterknie schijf tegen het kantoormeubilair aan. In plaats van door zijn hoofd snerpte nu door zijn knie een ziedende pijn.

'Godverdommese zàk van een vent', knarsetandde hij.

VII

In de straat waar Jan woonde, hing altijd een zoete geur. Alle huizen hadden voortuintjes. Met uitzondering van Decock, de Koning van de Koekjes, een Thais restaurant met onleesbare naam en een zeefdrukbedrijfje waren het allemaal privaatwoningen: ruim, proper. Jan betrok het souterrain van zo'n stadshuis. Met de bewoners boven hem onderhield hij weinig contact. In een nabijgelegen parkje

werd het Belgisch vorstenhuis gememoreerd middels een altijdgroen monument. Mos was één geworden met steen.

Jan spitste de oren en klapte de Taalstoet-map dicht. Iemand klopte zacht op de deur. Het was zaterdag, valavond. Wie was daar? Het was een onbekend geklop. Iemand die hier nog nooit geweest was. Hij stond op.

'Hallo', groette Jan. Het was een mooie, ouder wordende vrouw. Een ruiker bloemen rustte als een baby in haar armen. Ze had een kaartje in haar hand.

'Ah!', deed Jan verrast.

'Goedag. Misschien bent u geïnteresseerd in een bloemenabonnement? We komen elke...!'

'Nee', knikte Jan ontgoocheld. 'Ik... Ik ben allergisch, echt!'

'Au!', riep ze. De hand met het kaartje vloog naar haar rechterwang. 'Au!'

'Kan ik u helpen?', vroeg hij, ietwat geschrokken. Een vrouw die zichzelf sloeg, moest geholpen worden.

'Mm... mm...!', deed ze, knabbelend op niets, terwijl de tranen haar in de ogen sprongen.

'Ja?'

'Tandpijn, zo'n tandpijn!', zuchtte ze dan.

Vijf seconden lang keek Jan op die tandpijn toe, als een hond op een zieke koe.

Toen zei hij eindelijk : 'Wilt u misschien een pijnstillert?'

'Nee', knikte ze. 'Nee. Geen pillen. Liefst geen pillen. Ik heb er al de hele dag genomen. Mm...!'

'Gaat het nog ?'

'Het betert iets!'

'Cognac helpt!'

'Wat?'

'Cognac. Wilt u spoelen met cognac? Soms helpt het!'

Ze knikte. Dat had hij niet verwacht.

'Graag, als ik u niet...!'

'Nee hoor!'

Hij noodde haar naar binnen.

'U moet maar niet op de rommel letten', wou hij zeggen, maar hij slikte die stompzinnige zin bijtijds weer in.

'Iederéén let op de rommel die een ander veroorzaakt', flitste het door zijn hoofd, terwijl hij met z'n ogen de maat van haar kont nam. Een bloemenvrouw met tandpijn!

'Het ruikt hier zoet', merkte ze op.

'Misschien de bloemen', lachte hij.

'Maar de hele straat ruikt zoet. Woont hier niet iemand die in koekjes doet ?'

'Dat klopt. Decock. Ik ben die geur al gewend. Proust, weet je wel!'

'Het valt wel op. Gezellig!'

'Dat is zo!'

Ze nipte van het glas en gooide met een ruk haar hoofd achterover. Zou ze Proust kennen? Jan hoorde haar slikken. De ruiker bloemen lag als een vergeten trofee

tussen een toren AHA!'s en een stapel ONS ZWERFDEEL's, nog een ander blad uit de regio.

'Ik drink er eentje mee', zei hij.

'En?'

'Beter, veel beter. Ik kan er weer een tijdje tegen. Het overvalt me verdorie weer net in 't weekend. Sorry voor de last'.

'Geen probleem. Maar eh... eerlijk gezegd kies ik mijn bloemen liever zelf'.

'Tja, wij moeten ook leven hé. U brengt toch ook uw krant aan de man hé?'

'Die wordt rondgedragen, gratis'.

'Uw buurvrouw, die van hiernaast, heeft een abonnement genomen. Ze is heel mooi'.

'Pardon?'

'Uw buurvrouw is heel mooi'.

'Aha', glimlachte Jan. 'Daar heb ik nog niet op gelet'.

'Dat kan niet'. Ze keek hem langer aan dan nodig was. 'En mijn dochter vertelde me van uw goede daad, zodus ik...'.

'Uw dochter? Ken ik uw dochter dan ?'

'Ze werkt in Koppie-Koppie. Haar vriend...'.

'O verdomme...! Pardon. Eh... de Russische kok?'

'Ja. Jij heet Jan hé? Ik zag het in eh... AHA! Leuke naam. AHA! bedoel ik'.

'Dus u bent de moeder van...'.

Ze knikte. Hij zag die wiebelende haarantenne weer voor zich. Ze dronk het glas leeg en hield het in haar hand.

'Nog eentje? Het is zaterdag'.

'Graag'.

Hij schonk de moeder van de fotokopiërende schoonheid en zichzelf nog eens in.

'Laten we ruilen', zei hij dan. Ze keek hem verrast aan. Hijzelf schrok al bij voorbaat van het voorstel dat hij zou doen.

'Ruilen?', zei ze, zo doodgewoon mogelijk. Eigenlijk klonk het als een constaterend:

'Ruilen'.

'Ja. Ik neem bijvoorbeeld zo'n bloemenabonnement, maar er zijn twee voorwaarden'.

Ze glimlachte en streek haar haren naar achteren.

'De tandpijn is helemaal weg. Ik ben benieuwd. Ik luister'.

Ze kruiste tegelijkertijd haar armen en haar benen. Bijna walste de cognac uit haar glas, want dat hield ze nog altijd stevig vast.

Jan ademde diep in : 'Ik wil ten eerste weten hoe u heet, dan kan ik 'je' zeggen.

En ik wil ten tweede dat u, jij, elke week de bloemen zélf aan de deur brengt. Ik bedoel: niemand anders'.

'Lene', zei ze snel, nog voor hij uitgesproken was. 'Eigenlijk Magdalena, maar wie heeft nu zo'n naam. Een echte ramp. Lene dus'.

'Ja?'. Hij zei bijna: 'Merci'.

'En mijn man en de jongen doen de nazorg. Zij eh... leveren aan huis. Ik doe ... public relations. Weet wel: nieuwe klanten en zo, reclame...'.

'Zo', zei Jan. 'Wat jammer. Men zou haast wensen dat je elke week met bloemen én met tandpijn kwam'.
Lene glimlachte zenuwachtig. Ze keek voor de eerste keer om zich heen.
'Een bloemetje zou hier wonderen doen. Vrijgezel hé?'.
'Let niet op de rommel. Ja, in dit rovershol ontbreekt een vrouwenhand'.
Hij keek nieuwsgierig even mee rond.
'Rovershol?'.
'Nou ja ...'. 'Napoleon?', wees ze.
Hij knikte, een beetje trots. Op de tv stond zijn legertje Napoleon-figuren.
'Ik heb er al zes. Zes kleine veldheren'.
'Verzamel je die misschien?'
'Ja. Als je er ergens één weet staan... De kok van Napoleon was de uitvinder van de pickles, wist je dat?'
'Prettig om te weten. Dat moet ik onze Rus vertellen'.
Gelijktijdig dronken ze. Hij slurpte per ongeluk.
'Eh... ziet je dochter het zitten met haar Russische kok?'
'Ja hoor'.
'Hopelijk vindt hij werk'.
'Misschien door de advertentie in AHA!', lachte Lene.
'We zijn er om te helpen'.
'De zon is weg, het wordt slecht weer', zei ze. 'Ben je misschien ook schrijver?'.
Ze zwaaide met haar glas naar de boekenkasten.
'Nee hoor', deed hij, gemaakt-geschrokken. 'Godbewareme. Ik werk voor enkele firma's en advertentiebladen. En voor AHA!. Ik schrijf teksten, ja'.
'Dan zouden we eigenlijk wel kunnen ruilen', bedacht Lene nu zelf. 'Jij krijgt van mij je bloemenabonnement, eh... wie weet sta ik er af en toe zelf mee aan de deur, en wij... ik krijg een jaar lang van jou een advertentie in je krant'.
'In AHA!...?'.
'Ja. Wel?'. Ze ontwarde haar formidabele benen.
'Daar kan ik voor zorgen'.
'Echt?'.
'Ja hoor, prima ruil'. Jan schoof heen en weer op zijn zitvlees.
'Zo'n reclame in een kadertje?'.
'Ja, zo'n rouwbericht zoals we dat noemen, hihi. Komt voor de bakker. Ik moet alleen even met Marie-Lena afspreken. Eh... ons opmaakmeisje'.
'O. Heet ze Marie-Lena? Goed. Wil je misschien ook weten wat er in de advertentie komt?'.
'Ja', lachte Jan schaaftig. 'Een minuutje'.
Hij ging naar zijn werkkamer, zocht balpen en een vodge papier, en tastte dan vlug zijn zakken af. Hebbes.
'Schenk jezelf nog eens in, Lene!', riep hij, terwijl hij voor de spiegel zijn hoofd monsterde.
'Straks ben ik zat !'.
Hij hoorde hoe ze de glazen vulde.

'Drankorgel', mompelde hij. 'Dronken bezig bijtje'.
'Voor elke tand eentje!', antwoordde hij dan. 'Een cognac per tand houdt de tand-
arts buiten'.
'Je bent mijn tandarts-zonder-grenzen !', giechelde ze. '... en al die pijnstillers
daarbij nog...', zei ze toen hij terugkwam.
'Kijk, de benodigdheden voor de ruil. Mag ik even naast je komen zitten?'.
'Lene', zei ze.
'Lene', papegaaide hij. Secondenlang keek hij van heel dichtbij in haar ogen.
'Tikken we?'.
'Schenk jij me eens in. Ik zie de bodem', zei hij.
Ze sprong op en hurkte bij het tafeltje. Haar rokje stond op barsten.
'Mijn god, wat een benen!', dacht hij.
'Hoe oud ben je, Jan?', vroeg ze plotseling. Ze reikte hem zijn glas aan.
'Cheers. Op de bloemen. De advertentie. De tandpijn'.
'Wel?'.
'Geen dertig meer. Ook geen vijfendertig. Ietsje meer. Mag 'n ietsje meer zijn'.
'Dat zou niemand je nageven. Stokoud hé? En hoe oud schat je mij?'.
'Daar ben ik niet zo goed in', protesteerde hij.
'Ik tel zoveel jaren als twee hele grote bossen rozen', zei ze.
'Dat valt nog best mee, Lene'. Hij keek naar haar mond en haar lippen terwijl hij
dat zei. Ze rook naar drank.
'Haar mond is een rode wonde, nee: een zonde', dacht hij.
'Dat haar van je, is dat natuurlijk? Van jou ?'.
'Natuurlijk', antwoordde hij. 'En het begint verdorie flink uit te dunnen. Wat wil je
nu in de advertentie hebben? Hier is iets om te schrijven en...'.
'Het mijne ook', zei ze, vuurrood en verward. 'Nooit iets aan gedaan. Het is van-
zelf zo. Mijn haar bedoel ik. Nooit iets aan de kleur gedaan. Mag ik eens... o...'.
Hij kon niet eens instemmend knikken. Voor hij het besepte, zat ze al met twintig
vingers door zijn krullen te woelen. Alcohol walmdde in zijn gezicht. Terwijl hij zich
voorover boog om zijn glas weg te zetten, haakte ze zich helemaal aan hem vast.
Ze gooide een van die adembenemende benen in zijn schoot en harpoeneerde
onmiddellijk haar tong als een vurige vlam in zijn mond. Toen hij haar barstens-
volle rokje naar omhoog begon te schuiven, vertrokken Mexicaanse ola's uit zijn
lendenen. Haar andere prachtige been bougeerde nu ook. Na een korte bloemen-
dans knielde Jan voor Lene neer, pelde haar broekje af en nam haar.

VIII

Als een hollands maatje dat ze elk ogenblik naar binnen kon slobberen, hield Lene
het condoom omhoog.
'Waar laat ik het ding?'.
'Waar laat ik het ding?'.

'Asbak', wees Jan. Hij veegde zijn gedachten weer bijeen.
'Zeg...!', zei hij. De commercant in hem werd wakker.
'Ja?'.
Ze mikte het condoom in de asbak en wurmde zich in haar rokje.
'Hoeveel keer heb je zo al huis-aan-huis--tandpijn gehad?'.
Lene kleurde rood en vulde zelf haar glas weer. Jan ging aan het venster staan en loerde naar buiten.
'Ik zie geen bloemenbusje of -auto'.
'Die heb ik in een zijstraat geparkeerd. Hm, de tandpijn is echt over. Merci'.
Hij schudde zijn hoofd en plofte in de sofa neer. Nietig en purper lag zijn lulletje op zijn balzak.
'Je zult het koud krijgen'.
'Ben je bij de concurrentie geweest ook? Heb je advertenties in NEXT staan? In CHAMPS?'.
'Haha'.
'Hoe heb je me ontdekt?'.
'Het hele jaar door een bloemetje in huis', zei Lene. Ze stak een Camel op. 'En jij bepaalt toch zelf wat er in je krant komt?'.
'Ja, natuurlijk', zei Jan flink. 'Wel?'.
'Hm'.
Hij keek naar de bloemtuil. Haar tepels. De Napoleonnetjes op de tv. Lene duwde haar Camel alweer uit.
'Kom', zei ze. 'Kom, kleine veldheer'.
Jan glimlachte en greep naar de fles. 'Eerst even spoelen. En een sigaret graag'.
Vijf minuten later ontmantelde Jan, met iets minder begeestering dan daarstraks, maar daarom niet met minder vreugde, ten tweeden male zijn middellangeafstansraketje.
'Oo...!', zuchtte hij. 'Oo...!'. En de ruilhandel ging door, in het souterrain in Kortrijk, het naarstige Texas van Vlaanderen.

IX

Het was een van die zeldzaam mooie dagen in Vlaanderen. Het zonlicht ketste op de auto's af. In de samenvallende geluiden binnen en buiten stak een prettig ritme. In de omgeving van een dode Scheldearm had Jan die ochtend een oom helpen begraven. Het was een goede man, vader en oom geweest. Hij verdiende dit zonovergoten Romaanse kerkje ten volle. Want voor zulke mensen reserveren de onheilsgoden alleen maar laffe, lange sluipmoorden.
Van op de laatste rij sloeg Jan de rouwstoet gade. De vrouwen leken grote, zwarte vogels. Tijdens de broodmaaltijd na de teraardebestelling heerste van dat vreemd, bijna ongepast optimisme. Vredigheid. Goedigheid. Ook in Jans hoofd werd het lichter. Broer Piet passeerde er enkele keren in een baan omheen. Zwart en boete-

paars, de kleuren van de gekoesterde lijdensweg, werden mild weggevloekt door de zon. Jan had nog uren in dat kerkje willen blijven, om te kijken naar de rouwbloemen en het licht dat gefilterd door de brandglasramen viel.

In de valavond bevond hij zich weer onder de levenden, na een late koffie bij pa en ma op het bejaardenwoonerf. Hij zette de deuren naar de tuin open en luisterde twee keer naar David Bowie's 'Tonight': de aanvaardbare smartlap bij een verscheiden. De bakstenen tuinmuur slurpte zonnewarmte op. Jan kwam er niet toe het telefoonnummer van Eline te vormen. Belde zij hem zelf ooit wel eens op?! Zeer zelden, bedacht hij plotseling. Nou dan.

Die avond ging hij naar een optreden in het Ontmoetingscentrum De Genster in Hulhove. De oude overlever Kevin Coyne deed er zijn ding, nadat de Vlaamse zanger Wim Decraene een voorprogramma had verzorgd. Jan barstte in drank uit. Hij vormde met enkele kennissen en vrienden een heksenkring en dronk. Opperbest voelde hij zich.

'In het donker bestàt blond of rood niet!', brulde hij in een oor.

'Wàt!?', vroeg het gezicht schreeuwend.

'Dat rood haar zwart is als 't donker wordt!'

'JA?!'.

Daarop sloegen ze hun plastic bekertjes tegen elkaar. Rond halftwaalf riep Kevin Coyne in de micro : 'FREEZE!'. Wim Decraene kwam nog eens op en riep : 'GEDAAN!'. Op de parkeerplaatsen rond Ontmoetingscentrum De Genster weerklonken het kraken en het splinteren van verse rijbewijzen. Jan reed naar Koornegem.

'Het hol van de leeuwin', mompelde hij. In de Koornegemse zaal 'Blyveblyde' voltrok zich ook een optreden, van de Vlaamse rockgroep 'Bottoms Up!'. Hij waadde tussen zwetende lijven door tot bij de toog. Daar trof hij tot zijn groot geluk Puk aan, de zeer langharige pottenbakker uit Koornegem, en diens vriendin Steffie, en Lieven, en Els, en Bettina, en Roskam verdomd, een schoonheidsvlek. Geen Eline te zien. Verdomme.

De plastic bekertjes kraakten ook hier muzikaal. Jan goot wat bier op de schoenen van Herman Roskam en ging dan mee tenonder in een soort van primaire groepsdans. Hij danste de rest van de nacht door, immer vlugger dunne sigaretjes pierend. De 'Bottoms Up!' braakten wellustig hun muziek, want het was pas hun vijfde optreden. Ze wisten van geen ophouden. Steffie danste met een zwarte hoed op. Ze leek zo uit een leuke horrorfilm weggelopen. Haar Puk luisterde geduldig naar een onvermijdelijke moppentapper, tot die omviel en gewoon bleef liggen. Op zulke avonden hielp iedereen niemand.

Het liep tegen de ochtend toen op een geheim teken de zaal leeg begon te stromen. Microfonisch materieel en grote geluidsdozen werden naar buiten gesleurd. 'Alle Koornegemse jeugdverenigingen zijn welkom in de Taalstoet, let wel, laten we mekaar goed begrijpen', zei Jan tegen niemand. 'En dat jeugdbewegingsgedoe ranselen we er wel uit. We hebben al andere katten gezeseld'.

Het hoofd dat niet luisterde, knikte. Jan incasseerde een venijnige duw, maar ontdekte geen schuldige. Twee ochtendvrouwen kwamen met emmers aandragen. Jan kreeg zin in water, veel water. De overgebleven nachtuilen wipten op het podium en lieten hun voeten boven plassen danssmurrie bengelen: een mix van bier, plastic, asse, peuken, water, zweet. In deze augiasstal zat Jan tussen Els en Bettina en Lieven en Steffie en... waar was Puk?.

'Waar is Puk?'

Puk was weg. Jan keek naar Steffie en haar zwarte hoed.

'Ik moet nu terug naar Kortrijk', zei hij. 'Oompje is dood'.

'Jammer. Ik niet', zei Steffie. Ze kuste hem op zijn mee-etters.

'Zie ik je nog eens? We hebben niet veel kunnen praten hé'.

Jan knikte en zocht de toiletten op. Even later reed hij in zijn autootje terug naar Kortrijk. Hij was er bijna, toen hij zich Steffie en haar hoed weer herinnerde.

'Een volgende keer misschien', zei hij tegen de achteruitkijkspiegel. In deze tunnel van gebladerte was het helledonker. De wegverlichting zat bijna overal gecamoufleerd. De naden in het wegdek gaven de kadans aan. Jan scandeerde: 'Boompje groot - oompje dood - boompje groot - oompje dood'.

X

Alleen in de rendez-vousboten op de Yserleie en in enkele bordelen brandden nog lampen. Ook in de *'Why not?'* was nog licht. De *'Why not?'*, dat was een beetje van alles. Jan wist dat er een napoleonbeeldje stond.

'Je bent laat', zei Selina.

'Jij ook, schat', merkte Jan op.

'Ik wil sluiten'.

Selina legde haar handen op een metalen koffertje.

'O, is de wipdoos al vergrendeld? Kan er niet een laatste glas af? Duifje?'

'Nee'.

Selina schudde haar hoofd en keek weg.

'Allez, poezewoeveke!'

'Neenee'.

'Vader had de drank, moeder had de zucht, ik heb de drankzucht. Ik...'

'Het wordt al licht. Je moet slapen'.

'Ja, zij zijn beiden nog in leven, mijn lieve ouders! Tijdens de begrafenis van mijn nog veel lievere oom heb ik dat met mijn eigen lieve ogen kunnen aanschouwen.

Een wonder. De Heer zij geloofd, maar niet te vaak'.

Hij loerde naar de kleine Franse veldheer naast de zoutnootjesautomaat.

'Je bent zat, Jan. Ga naar huis'.

'Vier percent werkloosheid heerst in deze streek, Selina! Je wil daar toch ook niet bijhoren!?'.

'Ja, die heeft het goed zitten', zei Selina plotseling tegen een kerel die als een djinn

uit het niets was opgedoken. Jan stootte een leeg glas om en ging koppig op een krukje zitten.

'Moeten we misschien helpen, vriend?', suggereerde de man.

Even later, in een flard van nuchterheid, constateerde Jan dat hij op straat stond. Vaal licht kwam uit Kortrijk-Oost opzetten. Boven de Yserleie zweefden lijkwades. Zijn hele lijf deed pijn. Het waren onwereldse uren, tussen vijf en zeven 's ochtends. Het waren de tijdstippen waarop hartinfarcten gebeurden, zelfmoordenaars van bruggen sprongen, levende mensen in koude auto's doelloos de stad doorkruisten. Jan plaste luidruchtig tegen een parkeermeter. Iemand legde een hand op zijn schouder.

'Hela!', riep hij.

'Kunt u zich identificeren?', vroeg de agent.

'Wat?'

'Wie bent u?'

'Alibaba. En u? Maar nu moet ik weg. Sigaretje?'

'Jaja, en de veertig rovers zijn al naar huis zeker'.

'Ik ben veertig mensen. Ik heb veertig alibi's'.

'Paspoort alstublieft'.

'Ik heb veertig dagen gevast. Kortrijk is een woestijn'.

'Uw paspoort alstublieft, meneer'.

'Jaja'.

'Bent u op de hoogte van de antialcoholcampagne en de Graag Traag-actie?'

'Jaja'.

'Wilt u misschien nog eens veertig dagen op water en brood leven?'

Nu pas merkte Jan dat er nog een tweede agent was. Zijn identiteitskaart werd grondig bestudeerd.

'Van waar kom je nu?'

'Dat gaat niemand een fluit aan'.

'Moeten wij het zelf zeggen?'

'Je hebt mijn schouder ontwricht'.

'Een parkeermeter is geen pispaal. Mijn maat hier kan getuigen dat we je niet aangeraakt hebben. Je viel gewoon omver'.

'Ik wil een klacht indienen'.

'Aha! En hoe denk je dat te doen hé?'

'*Aha!* is een krant. Mijn krant. Ik ken de weg. Ik ga hogerop'.

'Jaja. Om vijf uur en een kwart 's ochtends zeker. We worden zat van je adem alleen al. Nietwaar, maat?'

De andere keek Jan hoofdschuddend aan.

'Die moet alleszins veertig pinten gedronken hebben'.

Jan wees dreigend naar de hemel.

'Mijn broer vliegt daar in banen om de aarde. Alles is relatief. Ook veertig'.

'Gij zevert te veel, ge moogt nog in de krant schrijven. Mijn maat zal uw autootje proper parkeren en gij komt mee. En geen kuren'.

'Eindelijk onderdak', mompelde Jan.
'Verheug u maar niet te veel'.

In zijn dronkemanscel droomde Jan dat hij met zijn broer op de maan wandelde. Ze knepen tubes vloeibaar voedsel in hun mond uit en hupten als kangoeroes rond. Een paar uur later werd hij wakker geschud.

'Uw spullen liggen gereed in 't bureau'.

Met bonkend hoofd en roodomrande ogen volgde Jan de agent.

't Is een slechte periode om ladderzat en met uw broek open opgepakt te worden hé?', zei kapitein Delmotte.

'Ja', knikte Jan.

'Ge gaat nu naar huis. Uw autootje staat op de parking aan de brug. We houden het daar nog een paar uur. Rust maar eens goed uit, spaar ondertussen wat en verschiet dan niet te straf als ge binnenkort eens uw brievenbus ledigt; er zal een rekeningetje gepresenteerd worden, maal veertig misschien. Parkeermeters zijn dure pispalen. Als stoetenbouwer en krantenman verdient gij toch genoeg hé?'

'Ik ga mij in de Yserleie smijten'.

'Doe maar. Ze zijn de bochten recht aan 't trekken: ge zult rap in Gent zijn. Dan zitten ze ginder met u opgescheept'.

Jan sloeg de kraag van zijn jas op. Zijn stoel viel om toen hij opstond. Hij duizelde.

'Van elf ure af moogt ge uw voertuig weer komen afhalen. De sleutels liggen bij Onthaal'.

Hevig zonlicht kletste Jan in het gezicht. Hij rilde. Hij zette zich langzaam in beweging, dure eden zwerend.

'Dag', groette hij verstrooid. Op de kop van een standbeeld schitterde een kwak duivenstront, congruent met de wijnvlek van Gorbatsjov. De afgebeelde was al lang dood, zijn standbeeld was het bekendst. Jan stak een sigaret op en gooide die onmiddellijk weer weg. De rook voerde een regelrechte aanslag op zijn longen uit. Welke dag was het ook weer? Hoe zat het met AHA!? Eline? Toen hij aan het sou-terrain arriveerde, trof hij een ruiker bloemen aan.

XI

Onweerswolken trokken door zijn hoofd. Het was dagen geleden dat hij Eline nog eens gezien had. Ze bleven beiden koppig weigeren als eerste op te bellen. Jan wou haar ook vragen of er werk was voor een Russische kok in het St.Georges-ziekenhuis. De fotokopiemeid van Koppie-Koppie had hem laten weten dat haar Rus nu voorlopig in het bejaardentehuis Walle de papjes kookte. Over het bezoek van haar bloemenmoeder en de gratis advertenties had Jan wijselijk gezwegen.

Het denkwerk omtrent de Taalstoet vorderde veel te langzaam. Dat wil zeggen:

helemaal niet. Gelukkig deed AHA! het redelijk goed: 35 000 exemplaren, facturen betaald, geen klachten over de distributie, misschien binnenkort een kleurtje op de voorpagina.

'Je moet er eens een uurtje uit', opperde Marie-Lena. 'Doe je die factuur mee naar taverne Kanaän?'

Ze merkte dat Jan zijn tijd zat te verdromen. Hij knikte. Ze knoopte een grote blauwe strik in haar haren. Jan keek naar haar weergroeiend okselhaar en zei: 'Goed idee'. Hij wist wel dat ze, zodra hij de deur uit was, Jerry zou opbellen: haar nieuwe vriend, die Vesuviuswijn 'in het groot' aan de man probeerde te brengen.

Het donderde. De eerste regendroppen pletsten op de voorruit van de auto. Zes seconden later regende het genadeloos. Jan beschreef enkele banen rond de markt van Kortrijk. Hij wou eigenlijk niemand zien, geen facturen ronddragen en vooral hard nadenken. Welaan dan. Taverne Kanaän zou hem misschien wat kalmeren.

'Dit is de factuur voor de AHA!-advertenties van de lopende maand, alstublieft. En een Tuborg graag'.

'Merci. Een Tuborg?', zei de patron.

'Ja, een Tuborg', herhaalde Jan, bijna tergend. Hij schudde zijn hoofd als een natte poedel en niesde.

'Bar weertje hé. Alstublieft'.

'Dank u. Ja'.

Onweersgedruis en getokkel van regen vulden de Kanaänruimte op. Jan schoof naar het einde van de toog op.

Waar hing broer Piet nu uit? In een baan om de ... nee, kon niet. In gewichtloze toestand, trainend in simulatoren? Nadat hij van zijn Tuborg had genipt, begaf Jan zich naar de toiletten. Deze waren ondergronds gelegen. Het was prettig wateren daar. Alleen benedendeks voelde Jan zich het best; daarom ook betrok hij een souterrain. Vlak voor zijn neus stond op de muur gekrabbeld: *IS JOHANNEKE EEN JONGEN OF EEN MEISJE? DEED JE 'T MET ZIJN FOPSPEEN OF HAAR IJSJE?*

'Prima versje voor mijn Taalstoet', dacht hij.

Aan een tafeltje in het café zat een meisje een kruiswoordraadsel in te vullen.

'Ar', mompelde hij. 'Ree. Tra. Ido'.

Hij kocht nog een Tuborg en verslikte zich. Pijn haperde in de takken van zijn borst. Hoestvlagen belaagden zijn lijf. Hij liep rood aan en veroorzaakte ellendig veel lawaai. Hop, weer naar beneden. Voor de spiegel in de toiletten dreef het innerlijk onweer over. Zijn ogen zwommen in vocht. Het meisje stommelde nu de trap af om haar behoefte te doen.

'Godverdomme', mompelde hij. 'Twee keer ondergronds in vijf minuten tijd. Wat voor een indruk laat ik hierboven na?'

Met zijn zakdoek wreef hij zijn ogen droog. En zijn schoenen, want die waren bespikkeld. In het vrouwencompartiment waaierte spoelwater. Jan besteede de trap ten tweeden male.

'Meisjesnaam', mompelde hij. 'Lea. Ine. Eva.'
'Gaat het?', informeerde de patron.
'Ja', knikte Jan.
'Leuke meid hé', zei hij dan, met zijn hoofd naar het kruiswoordraadsel op het tafeltje knikkend.
'Mijn dochter. Talenknobbel'.
'O. Dat wist ik niet'.
'Ze blijft zolang weg'.
'Ik heb ze niet vermoord, hoor. Tiens, ik ben nog op zoek naar talenknobbels voor de Taalstoet'.
'O ja?', deed de man achterdochtig. Hij vouwde de AHA!-factuur op en begaf zich op zijn beurt naar de toiletten.

En aan de regen kwam geen einde. Jan bleef nog twee Tuborgs voor zich uit zitten staren. Het meisje verscheen niet meer aan haar kruiswoordtafeltje. Het magazine lag er met gespreide bladen bij. De tapheer die een talenknobbel als dochter had, ging met wijd uiteengeplante benen aan het venster postvatten.
'Godverdomme', mompelde Jan. 'Een talenknobbel'.

De regen bleef neersauzen toen Jan in het kantoor van AHA! poolshoogte nam.
'Nieuws?', vroeg Marie-Lena.
'Ik heb een talenknobbel ontmoet', antwoordde Jan, 'maar ze heeft niks gezegd, de taalschat. Hoe is 't met Jerry?'.
'Jerry? O, ik weet het niet. Ergens in Noord-Frankrijk bezig denk'.
'Welwel'.
Het regende nog meer toen Jan thuiskwam. Twee identieke blauw-wit gestreepte stortbetonwagens passeerden in de straat; tot zijn verrassing werden ze ook door identieke tweelingbroers-met-snor bemand. In een krant, eigenlijk een advertentieconcurrent van AHA!, las hij dat het vroegere interview met de lottowinnaars uit café 'De Heerlijkheid' herroepen werd: men had ontdekt dat die lottogelukkigen nep waren. Ze hadden niets gewonnen, maar wilden wel in de krant. Jan belde Marie-Lena op om haar te melden dat ze in de toekomst uit hun doppen moesten kijken.
'Ja', zei ze verbaasd.
In de wc bestudeerde hij de posters van K.V. Kortrijk, Harold Lloyd en Thierry Boutsen nauwkeurig. Daarna dwaalde hij anderhalf uur niksens door de kamers van zijn souterrain. Vijf roze engelen met zilveren balletjes spookten door zijn hoofd. Daarna bloemen, cognac en een kut.
'Cognac-kut', zei hij plotseling hardop. Hij schrok van zijn eigen stem.
'Russische K. vindt werk te K.'
'Men kan denken dat ik gek ben. Niets is minder waar. Ik ben heel intelligent. En vooralsnog nuchter. Eline, waar blijf je? Ik wil je ruiken. Schaam je niet langer voor je lippen'.
'Men zevert het best wanneer men alleen is'.

'Moederziel alleen'.

'Welaan dan: laat ons even schriftelijk zeveren'.

Met veel geest en weinig lichaam ging hij aan de werktafel zitten. Hij opende een klaarstaande fles wijn, cadeau gekregen van garage Zyncke bij de twintigste doorsmeerbeurt van zijn voertuig. Woorden dansten als nerveuze bosjes muggen om hem heen.

Toen schreef hij een andere brief.

XII

'Doffe angst, euvele moed, zotte hoop. Laat veertig jaar sudderen in vlees, bloed, hersens en pis. Roerbakken ook toegestaan. Dat is wat de mens is', sprak hij. 'En laten we de ijdelheid evenmin vergeten. Eén Steak Pretentie graag, goed gebakken. Daar kunnen we vlot van kakken'.

Nadat hem deze rijmen door een geheimzinnige muze ingefluisterd waren, ging Jan voor de spiegel staan. Die had de vorm van een traan. Hij harkte met beide handen zijn haren naar achteren. Het zilver kreeg al de bovenhand.

'Ongemerkt wordt men grijzer'.

'Op onbewaakte ogenblikken gebeurt het: de vergrijzing van de bevolking'.

Hij staarde net zo lang naar zijn eigen gezicht tot het een gelaat werd. En daarna iets onherkenbaars. Toen greep hij naar de telefoon, dat goddommese onding.

'Hallo', zei een man. Jan schrok. Verdomme. Die Philippe!?

'Eh... Philippe?'

'Ja...'

'Dat is een tijd geleden, verdorie!'

'Zeg dat wel. 't Is toch Jan hé?'

'Jaja. Eh... is Eline daar?'

'Avonddienst, jong. Kan ik iets...'

'Nee', snauwde Jan. 'Tot later'.

Hij kwakte de hoorn neer. Daarna staarde hij minutenlang naar de zes kleine veldheren op de televisie: de steek op het hoofd, het handje weggemoffeld ter hoogte van hart, snuifdoos, tabaksbuidel. Of had Napoleon daar een revolver zitten? Een portefeuille? Jan ademde diep in. Hij snoof Elines geur op: citrusvruchten uit een winkeltje van lang geleden. Gek: ze beweerde van hem dat hij naar sinaasappelen rook. Toen de fles half geledigd was, schreef hij de brief.

Kortrijk, 6 juni 20XX

*Waarde Heer Berger
Waarde Heren van de Cultuurraad*

Het regent stevig. Ik dacht: waarom niet eens iets geschreven? Omstandigheden beletten me tot nu toe iets te laten weten i.v.m. de Taalstoet die binnenkort door Kortrijk trekt. (Ons vorig contact dateert al van februari jl.).

Ik kan u nu al het volgende mededelen: 20 verenigingen uit de regio Kortrijk ontvingen van mij het scenario. Ik heb nl. een plan opgesteld van hoe ik de Taalstoet zie. Aldus probeer ik suggesties te ontlokken waar ik rekening mee kan houden voor de constructie van de stoet. In mijn werkzaamheden hieromtrent is enige vertraging opgetreden wegens drukte bij AHA!, mijn advertentiekraant voor de regio.

Na voldoende reacties van de verenigingen op mijn scenario, hou ik u verder op de hoogte. Misschien dringt een nieuwe ontmoeting zich dan op. Hierbij voeg ik tevens nog eens het rekeningnummer waarop u het afgesproken honorarium kunt gireren.

Dank u

Met voorname hoogachting

JAN D.

PS Zou U bezwaar hebben tegen een Russisch element in de Taalstoet? We moeten, denk ik, onze grenzen openstellen.

XIII

Jan tuimelde in een diepe slaap. Het opmaakmeisje Marie-Lena belde nog. Hij hoorde het niet. Er werd een bosje tulpen aan zijn deur gedeponneerd. Hij merkte het niet. Eline passeerde twee keer hard toeterend door de straat. Hij voelde het niet. Hij droomde dat Eline hard toeterend door zijn straat reed. De volgende ochtend, een rustdag in Vlaanderen, raasde een Shakespeariaans tempeest door de regio. De wind botste als een bolide op de hoeken en de kanten van Kortrijks fraaie architectuur. Met dwaze buitelingen rolden dakpannen over daken waar ze niet thuishoorden. Katten bleven angstig op de begane grond.

Jan monsterde eindelijk het wekelijkse cursiefje van Mercurius voor de daaropvolgende editie van AHA! Die had iets geschreven over de fameuze Lijkwade van Turijn. Jan besloot de tekst te publiceren en daarna Mercurius (in de volksmond : Geert V.) te bedanken voor bewezen diensten.

'Kleurstof op Lijkwade van Turijn - De figuur op de Lijkwade van Turijn zou volgens de Amerikaanse expert Walter McCrone uit Chicago niet de afdruk zijn van het lijk van een man, maar werd op het doek geschilderd. McCrone verklaarde dat het doek tweemaal beschilderd werd, eerst met aardkleur en grijs, dan met vermiljoenrood. De geleerde analyseerde draadjes die stammen van een onderzoek van de relikwie in 1978. Als de zg. bloedvlekken op de Lijkwade - waarin hij ijzeroxyde en vermiljoen vond - echt waren, dan hadden zij een bruine kleur moeten krijgen en waren zij niet helderrood gebleven, aldus McCrone'.

'Alles is piepschuim', dacht Jan. 'Zie de mens. Mythes. Niets houdt stand'. Het werd valavond. Om na te denken over hoe hij het ontslag aan schuinschrijver Geert V. mede zou delen, ging Jan een eind wandelen in Kortrijk-West, het mooiste gedeelte van de stad, vaak door school- of derdeleefstijdsbussen bezocht omwille van zijn gebouwen. Heiligen die al lang uit de kalenders waren geschrapt en graven van de Vlaamse Lage Landen vulden zeven meter hoog de nissen in een van die gebouwen. Ook Mercurius, de afgod van Kortrijk, met in zijn linkerhand het kasboek, had er zijn plaats.

Die avond liet Mercurius zijn kasboek vallen. Dat wil zeggen: de stormwind blies het kasboek zo uit zijn hand. De val van het ding werd enigszins gebroken door het hoofd en de rechterschouder van de ongelukkige die daar net onderdoor passeerde. Tussen de verafgode brokstukken lag de man als een gebroken pop ter aarde, de armen naar achteren. Uit zijn mond ontsnapte een langgerekte zucht, die de storm meevoerde van dit verre westen naar het wijze oosten.

XIV

Het centrum van Kortrijk was één groot dranghekken. De zon bespeelde als een schijnwerper de eretribune. Jan zat tussen cultuurfunctionaris Berger en bloemenvrouw Lene. Schuin voor hem zat Eline, een waterval van rode haren over haar schouders stromend. Haar hoofd leek in brand te staan. Ze gunde hem geen blik. Iedereen keek de linkerkant op; de langverwachte Taalstoet zou van daar komen. Tussen de menigte aan de overkant herkende Jan het meisje van Koppie-Koppie. Ze keek hem bedroefd aan. Een muziekmaatschappij, Door Eendracht Sterk, stelde zich nu voor de eretribune op: gezwollen aders in de nek, buiken over riemen, uitpuilende ogen.

'Moét dat? Is dàt de strekking?', informeerde Berger kwaad. 'En wat betekenen die letters: D.E.S.? Stom hoor!'

Jan haalde de schouders op. D.E.S. zette zich in beweging toen de eerste praalwagen verscheen. Op die wagen bolde lichtjes in de wind...

'... maar dat is verdorie de Lijkwade van Turijn!', schreeuwde Berger bloedrood.

'Ik had toch gevraagd om een Russisch element aan de stoet toe te voegen?', protesteerde Jan. 'Beschouw het doek als een icoon. Meestal hangt die er slapjes bij, maar nu...'

Nu keek Eline wél om.

'Waarom toch? Dit kun je niet maken!'

'Bloed willen ze. Echt bloed!'

Jan keek om zich heen. Iedereen zat nee te schudden. Afkeurend gemompel steeg uit de menigte aan de overkant op. Het zwol aan.

'Weg met Jan!'

'Naar de maan met de stoetenbouwer!'

In kamer 318 van het St.-Georges-ziekenhuis werd Jan wakker. Alles deed pijn. Het was pas maandag geworden. Toen hij de schade aan zijn lichaam had geïnventariseerd, strekte hij van onder een hagelwitte wade zijn handen uit naar de twee contouren bij zijn bed.

Eline en Berger.

Berger kwam kijken of Jan wel degelijk niet dood was. Eline was in verpleegstersplunje. Ze bond een mollenpootje aan zijn bed vast.

'Eindelijk', zei ze. 'Waar was je de nacht van zaterdag op maandag?'

Ze kuste hem voorzichtig ergens aan de linkerkant van zijn hoofd.

'Dag Jan', zei Berger. 'Pechvogel. Ik stel Monumentenzorg op de hoogte van het gebeuren'.

Hij ritste een gordijn dicht; er lag nog iemand in de kamer.

'Meneer Berger', articuleerde Jan moeizaam. Zijn mond proefde naar ongewassen sokken.

'Meneer Berger, potverdorie. Eline, wat doe ik hier? Is het erg? Wat is er eigenlijk gebeurd? Is het al maandag?'

Eline reconstrueerde snel de gebeurtenissen.

'Ja, Mercurius heeft je gisteravond lelijk op je donder gegeven. Hersenschudding plus blikschade. Je was lange tijd groggy. Vanavond mag je alweer weg hoor. Blijf een paar dagen thuis. Als je dat kan. Ik heb Marie-Lena al gebeld. Ze komt nog langs. Ik kom over een uur terug. Da-ag'.

Ze tikte op haar pols en verdween. Jan probeerde te knikken en voelde aan zijn hoofd en zijn schouder.

'Meneer Berger, wat doet u hier? Ik eet niet graag druiven'.

'Jan, ik heb de lijst bij me van alle verenigingen die aan de Taalstoet deelnemen. Ik dacht, toen ik vanochtend Eline's telefoontje kreeg: waarom zou ik niet meteen die lijst... De tijd dringt hé. Heb je nog pijn?'

'Eline? Heeft Eline u gebeld?'

'Ja'.

'Ik heb jullie onlangs een brief geschreven'.

'Die hebben we nog niet ontvangen. Alstublieft, een kilootje muskaatdruiven. Gaat het een beetje?'

'Ik luister. Het gaat wel. Fijn van Eline om te bellen'.

'Ja hé'.

Cultuurfunctionaris Berger toverde een blad papier uit zijn binnenzak en begon te lezen:

'Evenwicht en Sterkte, 47 man, blaas- en slagwerk, studentenclubs Moeder Yserleie en Moeder Overyserleie, daar kunnen we dus ook niet naast kijken hé, Heemkundige Kring Langs d'Yserleieboorden, 9 man, Volksdansgroep Pats en Jeugdafdeling Patske, ze hebben bevestigd dat ze met ten minste 50 man meedoen, Filatelistenbond Tandjes op Tijd, de V.O.A., dat is de Vereniging Oude Ambachten, Nooit Versagen, een accordeonvereniging die ook op zijde schildert en graag de stoet zou openen, de Leeskring Felix Vandeloop, Kinderboerderij Alice, Stedelijke Plantsoendienst Meer Groen, natuurlijk, de reuzen Spik en Span uit Koornegem, jaja, die ook , de reuzinnen Trees en Trui, het reuzenpaar Wim en Wanda, de Esperantistenbond Glottis, de...'

'STOP!', gebaarde Jan.

Een pijnscheut flitste door zijn hoofd.

'Wat...?' vroeg Berger geschrokken.

'Een leeuwentemmer', zuchtte Jan, 'doe er nog een leeuwentemmer bij, Berger, meneer Berger! Au!'

'Maar...'

'... maar laat in godsnaam die Taalstoet aan mij voorbijgaan!'

'Maar hij zàl aan je voorbijgaan...' protesteerde de functionaris zwakjes.

'Nee! Schrap me! Ik heb genoeg gehoord! Ik doe het niét!'

Jan draaide zijn ogen naar waar Eline had gestaan.

'En hoe zit het nu met die snorren-Philippe hé?', vroeg hij zo onvriendelijk mogelijk. Maar ze was al foetsie.

XV

Berger bracht verslag uit bij Vandenborre. Die sluisde het door naar Schepens.

Schepens zette het op de agenda. Zo belandde het ter tafel van de eerstvolgende gemeenteraad van Kortrijk. Het was een licht bewolkte valavond.

'Contractbreuk', oordeelde het welbespraakte oppositielid Lecoq.

'Overdrijf toch niet', suste Duprez van de absolute meerderheid. 'Hij ligt per slot

van rekening toch in het ziekenhuis'.

'Ja, vooral per slot van rekening'.

'Lag! Lag in het ziekenhuis!'

'Een andere stoetenbouwer graag! Onze traditie is te schoon!' riep Bulens, schoonbroer van Herman Roskam. 'Jan D. heeft al zijn advertentiekrantje. Daar is hij zoet mee. Trouwens: er is beeldhouwwerk op zijn kop gekukeld. Een monumentale opdonder, hahaha. Misschien is hij echt wel gek geworden. Als hij dat voorheen al niet was. Wie garandeert ons nog een Taalstoet met niveau? Niveau?, zoals vroeger!?'

De schoonbroer van Roskam krabde in zijn kruis, opende zijn benen onder de gemeenteraadstafel en installeerde zijn lul weer tussen zijn zwetende ballen. Tijdens zijn korte monoloog had hij per ongeluk op een gedeelte van zijn balzak gezeten. Dat schroeiende gevoel had hem tot drie keer toe doen opveren, zodat de raadsleden hem puur Engagement voor de Zaak toedichtten.

Instemming alom dus.

'Amen', mompelde de oppositie.

'Ja, onze Taalstoet moét doorgaan! Het budget is nu al...'

'En de receptie ook!'

'Die kuddekop vraagt zelfs voorafbetaling van zijn honorarium'.

'Voor aan de toog te hangen, zekers. We kennen dat'.

'Kuddekop! Haha! Ze kunnen nu al veel in de klinieken hoor!'

De raadszaal in het Kortrijkse stadhuis gonsde plotseling van Vlaamse tongval, geflambeerd door gebrouwen r-en, vette e's en sk'tjes. Burgemeester Deleu, nog nagrinnikend om dat 'kuddekop', klopte na vier minuten opgewonden babelonië zo hard op de raadstafel, dat de inkt uit zijn vulpen spatte. Ja, hier wisten ze wat dat was: temperament.

Dat gold op dat ogenblik niet voor hoofdredacteur en ex-stoetenbouwer Jan D. Hij was thuis in een diepe slaap verzonken. Als een verslagen Napoleon lag hij, bepleisterd en ingepakt, met zijn rechterhandje op zijn linkerhart. Hij droomde dat zijn overleden oom een aanval van de komeet Aloysius voorspelde. 30 juni zou de aarde ophouden te bestaan. Hoe moest het dan met broer Piet, cirkelend in banen om een aarde die niet bestond?

Eline kwam op kousenvoeten langs. Ze kleefde een kattebelletje op zijn voorhoofd: 'Kom morgen langs. xxx'. Ze gaf de planten water, bond een aantal verflenste bloemenruikers in een bundel, deponeerde die bij het huisvuil en ging naar huis.

XVI

Op de Yserleie dreef een zwarte hoed, anderhalve week nadat Mercurius met zijn kasboek naar Jan had gegooid. Jan had bij klaarlichte dag even poolshoogte genomen op de plaats des onheils. Vermoorde keerde terug naar de moordplek. De

Kortrijkse afgod was inderdaad zijn kasboek kwijt. Jan krabde zich tussen de pleisters in zijn krullen en reed dan naar het AHA!-kantoor. Toen zag hij plotseling die zwarte hoed op het water. Hij schrok en remde. Nog mensen hadden het drijvende hoofddekseel opgemerkt. Ze bleven op de Consciencebrug en de visgraatparkeerplaatsen langs de Yserleie samentroepen. Jan manoeuvreerde zijn auto aan de kant, stapte uit en spiedde het grijze water af. Er kwam wat beweging in de toeschouwers toen nog een hoed passeerde: het volstrekt grijze hoofddekseel van een doorsneemens. En toen een derde hoed voorbijdreef, zo'n akelig groen ding met een veer erop, was Jan gerustgesteld. Ook bij de andere toeschouwers verdween de sensatiezucht toen nog twee dameshoeden, een baskenmuts, een matrozenpet, een bonte baret, drie werkmanspetten, nog drie zwarte hoge hoeden, een koksmuts, een rood kapje, een beestenbontje en zeven puntmutsen defileerden.

Eén hoed op het water kittelt de sensatiezucht. Veel hoeden op het water veroorzaken schouderophalen: pff... kunst in het spel. De wateroptocht werd besloten door een onbemand bootje met reclamepanelen.

Daarop stond: SCHIMMEN & SCHADUWEN. EXPOSITIE 'T YSERLEIEPAND.

Iedereen droop ontgoocheld af. De twijfel was verdwenen: géén zelfmoord, géén grappenmaker. Wel weer zo'n artiest, die het eerder in de gekte dan in de diepte zocht. Gerustgesteld reed Jan naar zijn hoofdkwartier. Niemand onder de geliefden was verdronken. Ook Steffie niet, die aardige stoot die af en toe onder zo'n zwarte hoed woonde.

'Er dreven hoeden en hoedjes van allerlei slag op de Yserleie', zei hij tegen Marie-Lena, nadat hij met haar de verplichte kus had uitgewisseld. 'Ik schrok me een bult, want de eerste die passeerde, was net zo'n zwarte hoed als...'

'Je schrok je een hoedje?'

'Hahaha'.

'Draagt je pa misschien een hoed?'

'Nee, zelden'.

'Dacht je dat het om een concept van Jan Hoet ging? Afvaart en Uitvaart van Hoofddekseels Kortrijk-Gent?'

'Hé, weet jij er meer over?'

'Met die bepleisterde kop van je had je kunnen solliciteren naar een betrekking als Artiest'.

'Maar weet jij daar meer over?'

'Ja. Het is een stunt van Herman Roskam en consorten, dagelijks voor herhaling vatbaar. Kijk: dit bericht liep hier binnen'.

Marie-Lena gaf hem een slecht gefotokopieerd persbericht. Het leek meer op een rouwbericht; er zaten zwarte randen omheen.

Onderwerp: *"Een expositie - thema: Schimmen & Schaduwen - in het Cultureel Centrum 't Yserleiepand te Kortrijk. Medewerking van diverse beeldende kunstenaars. Inleiding door Herman Roskam, kunst-resercent, te 20 h. Vernissage en*

*receptie aangeboden door de Tigers Service Ring. Enkele stunts in de stad prelude-
ren op dit Kunstgebeuren. Tevens uitreiking van de Trofee Gulden Spoor voor
Kunst- en Cultuurverdienste door de Tigers Service Ring aan professor Alfred Pier-
loo".*

'Welwel. Kunstrecensent is verkeerd gespeld', merkte Jan op.

'Hm, ja'.

'Pre-lu-de-ren', prevelde Jan. 'Kunst-ge-beu-ren. Amen'.

'Wablief?'

'Alles kits met Jerry?'

'Pico bello'.

'Hoe schrijf je dat? Prima woordje voor het Groot DICTEE van de Nederlandse Taal'.

'Geen idee. Maar het gaat goed'.

'Schimmen & Schaduwen!?'

Jan fronste de wenkbrauwen.

'Het schijnt een tentoonstelling te zijn waar het niet om de objecten gaat, maar
wel om de schaduwen die ze afgooien. Plaatsen we het persbericht?'

'Projectie dus. Allemaal projectie. Ja. Gebruik er Mercurius' cursiefjesruimte maar
voor. Die speelt niet meer mee. Ik heb hem schriftelijk bedankt'.

'Oké. De volledige tekst?'

'Ja, maar zonder fouten. En verander het uur waarop Roskam de inleiding doet.
Maak er 21 van. Hij moest maar niet...'

Jan keek even naar het etalageraam van AHA!

'Is het waar van de Taalstoet?' informeerde Marie-Lena.

'Ja', zei hij kort. 'Het is waar. Beu'.

'O. Jammer'.

'Wat voor stunts in de stad zijn er nog voorzien?'

'Die worden niet aangekondigd'.

'Dat van die hoeden is flauw. Het jaagt de mensen de stuipen op het lijf. Roskam
zoekt het weer te ver'.

'Doet hij nu de Taalstoet?'

'Zal wel hé'.

Jan keek weer naar het venster. Het etalageraam trilde vervaarlijk toen een rode
vrachtwagen in de straat passeerde. Links op de voorruit stond RUDY O+, rechts
CHANTAL A+.

'Bah'.

'Puk de pottenbakker doet ook mee met Schimmen & Schaduwen'.

'Wanneer is het ook weer?'

'Volgende vrijdag'.

'Dan verschijnt AHA! nog op tijd'.

'Hoe gaat het met je hoofd, Jan? En je schouder?', vroeg Marie-Lena plotseling
bezorgd.

'De blikshade is bijna hersteld. Mijn moreel zit nog in het vriesvak. En als ik mijn
haar kam, moet ik enkele omwegen afleggen. Er valt mee te leven, vrees ik'.

'Ze kunnen nu al veel hé', zei ze. 'Maar waarom doe je die Taalstoet nu toch niet? Ruzie gehad?'

'Het wordt weer een vriendjesparade van groeperingen en verenigingen die in de gunst van het stadsbestuur staan. Betoelaagde hofnarren allemaal. Om zoiets te bouwen heb je het verstand van een blik corned beef nodig. Of je moet tijdelijk rustig in de Heer zijn ontslapen. Het is een aanfluiting van de goede smaak. Laat een ander het maar doen. Roskam ligt toch al lang op de loer. En zijn verstand evenaart de inhoud van zo'n blik. De verkoopprijs van een krop sla is gelijk aan zijn Intelligentie Quotiënt. Alles klopt dus als een bus. Roskam: een virus'.

'Nou, nemen we de week maar eens door?'

'Ja', knikte de ex-stoetenbouwer.

XVII

'Wat deden al die bloemenruikers in het souterrain?', vroeg Eline.

Ze betraden 't Yserleiepand.

'Je was toch niet jarig?'

'Neenee', antwoordde Jan te hard. 'Het is een bloemenabonnement. Ik heb het gewonnen in een tombola van de Hooikoortsliga. Tja, bloemen: het geeft wel een kleurtje hé'.

'Vreemde prijs voor een hooikoortsvereniging. Moet je nu niet nog méér niezen? Al die blosjes in huis! Van waar komen ze?'

'Wie?'

'De bloemen natuurlijk'.

'O... een of andere winkel in Kortrijk. Weet ik veel'.

'De winkel die de advertentie op de voorpagina van AHA! heeft?'

'*Godverdomme!*, dacht Jan. 'Ja'.

'De pers is machtig', zei Eline.

De zon zonk als een oranje kauwgumbal in de gapende muil van het West-Vlaamse avondland. Cultureel Centrum 't Yserleiepand zag er zoals alle CC's in Vlaanderen uit: eerst en vooral 'polyvalent', en niet te vergeten ook volstrekt smakeloos afschuwelijk ongeïnspireerd lelijk. Polyvalent: men moest er toneel spelen, voor dode konijnen kaarten, mosselen eten en op klompen hossen. Lelijk: afwezigheid van zowel goede als slechte smaak, zeg dus maar aanwezigheid van doodgewoon onsmak, vertaalde zich in een ellendige symmetrie van avondrode bakstenen muren, de verplichte koepel en de onvermijdelijke glazen toegangsdeuren. Dit geheel was luisterrijk omgeven door de alomgekende boomsoort der coniferen, op hun beurt beschermd door afrasteringsdraad van een bekende firma. Zoals alle Culturele Centra bevond ook 't Yserleiepand zich ergens lukraak aan de rand van een 'bebouwde kom', vrolijk, ludiek, gedurfd, haaks op alle andere architectuur, afgescheiden als een drol door zijn hond. Ha, Jan Modaal wou Modern? Jan Modaal zou

Modern krijgen! En een architect met ringbaard en halflang haar schraapte een gebouw bijeen.

Kokhalzend betrad Jan dit cenakel van kunst en cultuur. Op zijn buik bungelde een fotoapparaat. Hij was van plan dit boeiende Kunst-gebeuren voor het nageslacht te vereeuwigen. En AHA! kon daar ook niet omheen.

'Heb je nog een tweede stunt gezien na dat hoedengedoe?', vroeg hij aan Eline.

Het was de langste zin die hij tot haar richtte sedert ze weer opgedoken was.

'Nee', schudde ze. Ze was met haar gedachten nog altijd bij die ruikers.

Weldra bevonden ze zich onder het roezemoezende volk dat op 'Schimmen & Schaduwen' was afgekomen. Het was de Tigers Service Ring, sectie West-Vlaanderen, die dit unieke gebeuren mogelijk maakte. Daar kon niemand naast kijken: op alle mogelijke plaatsen prijkte hun embleem. Het betrof een tijger die met één van zijn voorpoten dreigde.

Professor-prijswinnaar Alfred Pierloo torende reeds zeer tevreden boven een schare bewonderaars uit. Hij naderde de 75, de kranige Pierloo, en naar het scheen moest hij nog niet tegen zichzelf in bescherming worden genomen. Ook Jan had wat bekijks; op zijn kop zat nog een laatste pleister. Grapjes over de Taalstoet en het ongeval met Mercurius' kasboek werden uitgewisseld onder de Kortrijkse vrijdagavond-avantgarde.

De Yserleie, eens Golden River, thans verontreinigd traankanaal, figureerde niet langer in het plastisch werk van de kunstenaars uit de streek. De goedgeklede kunstjongens waren op andere treinen gesprongen: geen geschilder meer, geen geklieder, geen abstract, geen wild gedoe. Wat dan wel? Wat schoot er dan nog over om op te vallen in deze pikorde van haantjes en hennetjes?

Properheid.

Cleanheid.

Schimmen en Schaduwen.

Rein vernuft.

Dat schoot nog over. Benodigdheden: licht.

Zuinig licht.

De Kunstkring, aangepord door de Tigers Service Ring, had het aangedurfd de eerste immateriële expositie uit de geschiedenis op te zetten. Een 'wereldprimeur', zo deed plaatselijk de ronde.

Aan het gezicht van de oude Vlaamse professor Pierloo, winnaar van het Gulden Spoor voor Kunst- en Cultuurverdienste, kon je merken wat hij er van dacht: niets. Hij bekéék niet eens iéts.

'Wat er dan te koop was?', informeerden enkelen bij Herman Roskam, voorzitter van de Kunstkring.

'O, maar elke installatie apart is te koop', antwoordde deze. 'De belichting en de voorwerpen die er eventueel nodig voor zijn. De schimmen en de schaduwen komen er dan vanzelf bij'.

Journalist Geert Lutters knikte wijs en noteerde 'instalatie' in zijn opschrijfboekje. *'Godverdomme', dacht Jan, terwijl hij een overbodige foto nam, 'en Paul Delvaux heeft nog zo indringend op zijn fluitje geblazen! Met zijn kepie gezwaaid! Geseind hoe laat het was! Wat is dat hier allemaal voor geklungel?'*

Eline en Jan baanden zich een weg tussen hobbelpaarden met lampen hun kop, felbeschenen kapstokken met en zonder kleren, een transparante Mercuriusfiguur, lichtdoorstraalde etalagepoppen, projectiedoeken, een aquarium met kaarsen in en nog veel meer van al dat fraais.

Het was heet in de zaal. Er liepen schimmen en schaduwen rond die vroeger op school nooit goed hadden opgelet. Toch hadden ze in de loop der jaren een smak geld verdiend. Nu haalden ze hun achterstand in door expo's af te schuimen, deel te nemen aan Kunstgebeurens en naar prijzen te informeren. De chique catalogus SCHIMMEN/SCHADUWEN (incl. 5 gedichten van de dichter Herman Roskam) hielden ze klemvast tegen hun ribbenkast gekneld. Een eensluidend verklaard afschrift van aanwezigheid. Met hun andere arm trokken ze een vrouw met zich mee, waartegen ze spraken:

'Die kateloog neem ik thuis wel eens door'.

'Ja', knikte de vrouw. 'Er staat op : ONGRIJPBARE BEELDEN. Goed gevonden hé?'

'Ja. Ah: daar is Cyriel ook'.

Eenheid in verscheidenheid! Wie wou daar niet bij zijn!

'Onbegrijpelijke beelden, het schijt', mompelde Jan kwaadaardig. 'Welke schaduwen projecteert mijn drol?'

'Wablief?', vroeg Eline.

'Niets. Kijk: die gezwollen op de muur, dat zijn onze hoofden die schaduwen...'

'Zeveraar'.

Hij verkende de vrouwen in de zaal en ontkleedde er enkele van. Van lang geleden herinnerde hij zich het puberbos: de parka's en de rolkragen en de geblokte trapershemden die de borsten goed verborgen hielden en die voortbewogen op jeans als bleke berkenstammetjes. Nu verschenen de jonge oude cowboys in gedurfde pakken: grijs, grijzer en grijst. Als je aan Kunst deed: zwart.

Hij herkende Jef Deleeuw van het cultuurblad Ons Zwerfdeel. De man pendelde van receptie naar receptie. Zijn haar zat weer goed en zijn pak was weer grijs, veilig grijs. 'Acht op de tien', zoals hij zelf gewoonlijk placht te zeggen, want deze ex-onderwijzer gaf zijn medemensen nog altijd punten. Ginds flaneerde ook Mercurius, gestraalde cursiefjes-schrijver met de verplichte staart in het haar. Hij deed alsof hij Jan niet zag. Jan deed krek hetzelfde.

Hoe laat was het al?

XVIII

Daar drupte nog volk naar binnen. Zelfs een Europarlementslid. Cultuurfilosoof Jef Deleeuw verliet zeer onbeleefd zijn praatgroepje en haastte zich naar dat lid. Jan en Eline schudden enkele handen.

'Nog altijd gekwetst?'

'Nee, gewond'.

'Het waren de hersenen hé, hoorden we vertellen?'

'Dag Puk. Dag Steffie'.

'De zaal hier werd pas verleden week officieel toegezegd', zei Herman Roskam. Een volstrekt overbodige mededeling, waar niemand naar luisterde. Volk stroomde nu toe. Wellicht waren de laatste winkels pas dichtgegaan. Jans fotoestel bleef werkeloos op zijn buik bungelen. Uit deze diepten van ellende zwaaide een onbehouwen Philippe Boutersen goeiedag en gebaarde 'tot straks bij een glas'. Jan knikte dat hij het begrepen had. Het was maanden geleden dat hij die nerveuze rattenkop van een Boutersen nog had ontmoet. Hij koesterde veel sympathie voor die kettingrokende zenuwpees, wiens kleurrijke doeken bevolkt werden door slangen en tijgers. Maar niet vandaag.

Algemene eclips plotseling; Eline en Jan werden in een baan om de aarde geduwd. 'Godver', deed hij hardop.

'Sst'.

Een vrouw als een wolk verscheen. Het was Esselien, die overal was en niets betekende. Ze kreeg een glas vernissage-apezuur. Herman Roskam, lachend als een breedsmoelkikker, verwelkomde het mens Esselien. Zijn trouwring flikkerde weer vervaarlijk. Op de achtergrond stond zijn wettelijk geregelde echtgenote boze schimmen en grimmige schaduwen af te gooien. Een zoen. Bijna tong. De Roskamvrouw rukte in gedachten de Esselientong uit en veegde er haar kont mee schoon.

'We blijven niet lang', zei Jan tegen Eline.

'Misschien wordt het een mooie avond', antwoordde die.

Jan dronk zijn vloeistof in één teug op. Alleluja. Gezwind plukte hij een vers glas tegengif van een dienblad. Ze keken hier op geen frank, de Tigers. Kijk: een kers in het glas van die bloedmooie vrouw daar.

'Origineel hé, schimmen en schaduwen?', klonk het plotseling achter hem. Jan keek om. Jerry. Hij wou een hand geven, maar zijn glas en zijn sigaret zaten in de weg.

'Dag Jerry! Marie-Lena!', zei hij blij. Hij zette zijn glas weg en klopte op Jerry's schouder, zodat de askegel van zijn sigaret afbrak.

'Eline. Dag'.

'Hoe gaat het met jullie? Niet te drinken hé, dat spul hier'.

'We mogen niet klagen'.
'Ook eens afgekomen?'
'Bah ja, ondertussen zijn we van de straat weg hé'.
Jan pakte zijn glas weer en tuurde erin. Eline keek naar een passerende schim.
'De toespraak moet nog komen', zei Marie-Lena.
'Ze komen nog niet te vlug rond hé, met drank'.
Jan keek van zijn glas op en spiedde in het rond. Hij zag Philippe Boutersen staan, in een kolom van sigarettenrook, omringd door vrouwen.
'Tot straks misschien? Ik zoek even een glas', zei Jan, het gesprek saboterend.
Jerry en Marie-Lena knikten.
'Je hébt een glas', zei Eline, toen ze weer alleen waren. 'En ik wou wel even kennismaken. Het is pas de tweede keer dat ik ze samen zie'.
'Van mij ook. En ik bedoelde een vergrootglas', meesmuilde Jan. 'Om naar talent te zoeken'.
'Voor je Taalstoet zeker', merkte Eline schamper op.
'Pff'.
Hij had nog steeds geen andere foto's genomen, ondanks diverse schitterende belichtingen. Hij zocht Steffie en Puk even op. Eline ging kwaad kunst kijken.

XIX

Philippe Boutersen, ofschoon hier niet met werk vertegenwoordigd, stond gevangen in een heksenkring van belangwekkende en verblindende vrouwen. Ze zagen wellicht wat in dat kleurrijke slangen- en tijgergedoe van hem. Jan walste de vloeistof in zijn glas. Terwijl Eline in gesprek was met een Vlaams-culturele apotheker had hij andermaal bijgetankt. Hij luisterde naar het drukke gebabbel van die troep bavianen. Ze beschikten over de gave van de taal en sleepten bij het lopen niet langer hun knokkels over de grond. Schimmen- & Schaduwenvolk, maar niemand kéék echt naar de Schimmen & Schaduwen, waarvoor diverse bekende Vlaamse kunstenaars 'tekenden': Dewaele, Deneckere, Duthoy, Duytschaever, Vandenbergh, Vandenbroecke, Van Den Brouck, Vandenabeele, Verduyn, Verleye, Verleyen.

'Goedenavond, meneer Sotheby, hoeveel gaat een Van Den Brouck heden ten dage?'

'Ach meneer, even Tokio faxen. Mag het in symbooldollars?'

Jazzformatie 'De Woede der Noormannen' begon nu op te treden. De muzikanten bevonden zich op een podium dat ook drukbevolkt was door gatenplanten en conifeertjes die uit het stadhuis waren aangesleept. Die gasten zag je vaak op vernissages.

Eline dreef verder van Jan af, die geen moeite deed dit te beletten. Iedereen begon een beetje ritmisch mee te bewegen. Toen stootte plotseling een jonge niet-

geselecteerde kunstenaar een berlijnsblauwe asbak om. Die kukelde splinterend op de vloer. Onderdelen hupten een eind gek weg. Rond de plaats des onheils vormden zich AAH- en OOH-groepjes. Jan naderde en vernam het treurige nieuws dat de betreurde asbak eigenlijk een pronkstuk van 't Yserleiepand was. Geweest was.

'Er moet hier maar niét gerookt worden verdorie!', zei een gezonde groene geest in een gezond groen lichaam ferm. Het Europarlementslid knikte instemmend.

'Ja', beaamde ook Jef Deleeuw onmiddellijk.

Jan vloekte stilletjes omdat een kalende oude dame hem op de tenen trapte. De kunstenaar Vandenberghe, die gewoonlijk met marmer werkte, onderzocht de brokstukken en schudde dan treurig het grijsgelokte hoofd.

'Niks meer aan te doen, jongens. Niet meer te lijmen'.

'Wie zal dat betalen?'

Een olijke japneus verzocht de muzikanten van 'De Woede der Noormannen' om een treurmars.

'Noem het Stof en As!', riep hij schalks.

Op het muziekschavot schudde de leider glimlachend zijn kale kop. De contrabas-sist begon de snaren van zijn instrument wellustig te plukken, alsof het luizen waren in zestienjarig meisjshaar.

'Zo klonk de band in de bar van de zinkende Titanic', riep de olijkerd. Die moest in de gaten gehouden worden.

Philippe Boutersen verdween nu zowat tussen vrouwen met blote V's in hun rug en hun haren in een wrong. Telkens als hij een sigaret wou rollen, en dat gebeurde om de haverklap, moesten, V1, V2 of V3 zijn glas even vasthouden.

'Goed gespeeld, rattenkop', dacht Jan. 'En er hangt of staat hier geeneens werk van je. Prima'.

De tijd begon te dringen; de mensen ook. Eindelijk besteed Herman Roskam het spreeschavot. Hij zag wat bleek, alsof hij op de galg toestapte.

'Dat is de echte oker', zei de kunstenaar William Sweetheart zeer beslist tegen Puk.

'Oker is de kleur van zijn jasje'.

'Er moet wat craquelé in', oordeelde Puk. 'Zou 'm veel beter staan, de joker'.

Terwijl iedereen de man op het schavot met zijn of haar ogen opat, keek hijzelf naar iedereen en naar niemand. Het was een goede tactiek.

'En ik moet vooral blijven beseffen', dacht de zwetende Roskam, 'dat een publiek uit vele eenlingen bestaat. Ze zullen me niet opeten. En ze dragen allemaal slipjes en onderbroeken'.

Toen viel zijn blik op Jan.

'Tweeling', flitste het door zijn hoofd. 'Ook tweelingen'.

In tijden van hoge nood en hete vuren flitsten de gekste gedachten door zijn hoofd. Thuis, voor de spiegel in de roze badkamer, had hij de laatste mee-eter uitgeperst en zijn speech twee keer opgezegd. Dat Algemeen Beschaafd Vlaams zou hem wel lukken: kwinkslag hier, kwinkslag daar. Enkele stiekeme glazen gin hadden hem al op vernissage-temperatuur gebracht.

Het lawaai dijde in groter wordende cirkels uit. Roskam was een steen in een poel die steeds stiller werd. Reeds zwegen vele aanwezigen. Ze plaatsten zich met hun blote aangezicht naar de spreker toe. O wat haatte die op dat ogenblik al die witte vlekken en die grote roze oorschelpen! Hier en daar hoorde je nog wat opmerkingen na vervaldatum en enig beleefd geginnegap in mineur. Sweetheart luisterde naar vermeende krekels buiten op het gazon. Vandenberghe probeerde zonder lawaai te maken een handvol chips naar zijn gezicht over te hevelen. Philippe Boutersen schraapte de mist in zijn keel weg, alsof hij het zelf wou zeggen. V2 hield hem in de gaten. Ze kreeg een visioen. De plexiekunstenares Verduyn, pruilend als een barbiepop, keek naar marmeren Vandenberghe die chips morste. Tweeëntig anderen kruisten de armen voor de borst. Het begon. Roskams blad trilde als een belastingformulier. Het woord zou vlees worden.

XX

Jan toverde een pilletje tevoorschijn, slikte het door, haakte zijn duimen achter zijn broeksriem vast en wachtte op wat komen moest. Zijn fototoestel bleef koppig op zijn buik bungelen. Esselien, in de gaten gehouden door mevrouw Roskam, bestudeerde de licht- en schaduweffecten van Duthoy. Aldus vermeed ze visueel contact met haar geliefde spreker-dichter, want dat hij zich verspreken zou, stond als een paal boven water. Ze leed mee. Dan nam Herman Roskam, na driewerf geklop op de microfoon, het woord, brak het en deelde het mee aan de genodigden. Esselien haalde opgelucht adem. Pottenbakker Puk ging plassen. Jan slikte en keek naar de fel articulerende lippen van Roskam. Mevrouw Roskam keek door haar echtgenoot heen. Eline stond te dromen. Puk kwam terug. Zijn lange haren stroomden van onder zijn rood pausmutsje neer tot ze overvloedig in een al net zo lange baard. Mercurius keek opzij; zijn staart zwierde mee.

En toen keek bijna iedereen om. Kunstcriticus Lunet, bekend van de regionale radio, kwam stilletjes maar zeer zichtbaar binnen. Hush! Hush! Hij voerde een vrouw als een aanhangwagentje met zich mee. Ze bestond, van onderen te beginnen, uit lieslaarzen, billen, een gordel die wat Vlaams textiel samenhiel en daar helemaal bovenop nog een hoofd met oranje achterovergeharkt haar. Lunet zelf was gehuld in de verplichte witte sjaal. De samenscholing schoof eerbiedig open. Lunet en de vrouw tipteenden glimlachend naar voren. Daar drapeerde de kunstcriticus zijn jas los om zijn schouders en klopte met een gauloise op de muis van zijn hand. Aan de lijn... klaar... start.

Jans blik dwaalde af en haperde aan een vochtplek boven een venster. Met enige verbeelding kon je er de klassieke contour van Napoleon in herkennen. Zijn blik zakte tot op de vensterbank. Daar zat, zwaarvermoeid, met wallen onder de ogen

waar hij zo in kon stappen, apotheker Vondel. De catalogus 'SCHIMMEN & SCHADUWEN - ONGRIJPBARE BEELDEN' stak slordig uit zijn jaszak. Onophoudelijk klopte hij askegeltjes af, steevast naar het craquelé in de vloertegels turend. Vondel bezat een collectie werken van Philippe Boutersen: slangen die naar tijgers beten en tijgers die lange slangenstaarten hadden. Maar Vondel was vanavond ietwat verdwaald, ook al was er veel licht: Boutersen was hier niet met werk vertegenwoordigd. Tijgers ontdekte hij alleen in de emblemen van de Tigers Service Ring, waar hij zelf ook lid van was. Mercurius' rechtervoet sliep. Jan moest dringend plassen. Boutersen schoof al naar de cocktailbar op. Zes vrouwenogen reisden onzichtbaar met hem mee. Eline onderdrukte een geeuw. Vandenabeele bestudeerde Dewaele. En toen kwam de aap uit de mouw.

XXI

Er kwam beweging in de gelederen. Professor Alfred Pierloo slaapwandelde naar voren en beklom struikelend het spreeschavot. Herman Roskam, omringd door enkele geheel uit ellebogen opgetrokken politici en leden van de Tigers Service Ring, overhandigde de Gulden Spoor Trofee voor Kunst- en Cultuurverdienste aan Pierloo. Die keek zeer ernstig. Enkele foto toestellen bliksemde. Jan verroerde geen vin. Eline stuurde hem boze blikken toe. De aanwezigen applaudisseerden. Maar niemand wist echt goed wie die rare oude kwiet was. Of wat voor verhevens hij gedaan had. Schouder aan schouder stonden ook Jef Deleeuw van 'Ons Zwerfdeel' en het Europarlementslid handjes te klappen.

'En dan geef ik nu graag het woord aan professor Pierloo', articuleerde Roskam in de microfoon.

De oude prof bekeek de micro vijandig. Hij liet zijn blikken over het volk glijden. Het werd stil. Zelfs apotheker Vondel keek even op.

Een spiekblad? Geen blad. De professor zou geen blad voor de mond nemen! Onmiddellijk al veroverde hij daardoor de bête bewondering van vele aanwezigen.

Want hij sprak: 'NEE, dames en heren, waarde genodigden, in deze kunst-tem-pel als het ware spreek ik recht uit het hart tot U, zonder een blad voor de mond te houden. U, de cultuurdragers en -verspreiders van ons Vlaamse Volk, dat weleer van Noordkaap tot Kaap De Goede Hoop...'

'Grote God!', dacht Jan.

'Oei', schrok Jef Deleeuw. Hij loerde stiekem naar de Europarlementariër. De verzamelde Schimmen en Schaduwen keken gebiologeerd toe. Professor Alfred Pierloo projecteerde een schaduw die de gehele zaal plotseling leek te verduisteren.

'... het ontaarden van waarachtige Vlaamse kunst in te dijken... respect voor ons rijke verleden... hand in hand... blik op de toekomst gericht...'

'Dit is je reinste gewauwel', flitste het door het hoofd van de Euroman. *'Ik moet iets doen. Ik moet hier een daad stellen. De pers is aanwezig. Dit kàn toch niet!?'*

Hij loerde stiekem naar cultuurdrager Jef Deleeuw. Dié moest toch...!
'... nu al pasjes uitdelen aan anti-racisten... zover moet komen... onze schoolpoorten wagenwijd open... wat komt er in de plaats?... ik vraag het U, cultuurdragers van ons Vlaanderen... dulden wij nog langer dat... mogen wij nog onszelf zijn... ongestoord en veilig in Brussel... ons Brussel... dat ze ons aan het afpakken zijn...'
'*Ik ga weg*', besloot de Europoliticus, toen hij merkte dat zelfs Jef Deleeuw niet bougeerde.

'*God laat dit niet lang duren*', bad Deleeuw. Ook hij had voor Pierloo als Trofee-winnaar gestemd, als prominent lid van de Tigers Service Ring.

'*Maar allez*', dacht Jan. Hij ving de blikken op van Philippe Boutersen, die bedenkelijk keek en tegen zijn voorhoofd tikte. Jan knikte. De plastische kunstenaars stonden roerloos de redevoering te ondergaan.

'*Ik gâ*', besloot de arme man. '*Nû!*'

'Hé!', deed Jef Deleeuw geschrokken. Hij trok de Europarlementariër bij de mouw en belette hem te vertrekken.

'Dit kun je niet maken!', fluisterde hij hem toe. 'Die man is eh ...' Hij wou ook tegen zijn voorhoofd tikken, maar hij stond vlak in het vizier van Pierloo. Verdammt! Verdammt!

'Maar allez!', protesteerde het parlamentslid. 'Dit is pure propaganda voor het Vlaams Belang!'

Het speeksel van Pierloo waaierte over de eerste rijen uit. Niemand legde de man stil. Allen zwegen en luisterden. En iedereen had gezien hoe de kritische geest en cultuurverspreider Deleeuw de gezonde reflex van het Europarlementslid had belet. Jan ging kwaad plassen. Pierloo orakelde door. Het paard van Troje hadden ze hier binnengesleept. Boutersen was al aan de bar beland. Jef Deleeuw werd bijna onwel. In het hoofd van het Eurolid stapelden de vragen zich op. Hoe zat dat hier? Waar bleef die zogenaamde rebel van een Deleeuw? Met zijn... grote mond? Zijn bewierookte Zwerfdeel?

'... ons eigen volk... cultuur... 't is toch niet waar zeker... erfenis van onze Dietse groten ... spoor ... opkomen voor onze eigen zaak ... onze taal...godsdienst'.

De Gulden Spoor Trofee-winnaar, sectie Kunst & Cultuur van de Tigers Service Ring (regio zuidelijk West-Vlaanderen), ejaculeerde onverdroten zijn speeksel. Daartussen deden zich woorden voor: bacillen, virussen en bacteriën. Het volk morde niet. Het diet zweeg. Talloos waren de taallosen.

XXII

Na gedane sanitaire zaken inspecteerde Jan zijn hoofd in de wastafelspiegel. Die schaduw onder zijn linkeroog wou maar niet verdwijnen. Vooral vanop wat afstand viel die op. Hij zette een stap achteruit en wreef zijn handen nauwkeurig droog. Hij monsterde de pleister op zijn kop.

'Een boetezegel', mompelde hij. 'Een dreun van een kasboek. Die klootzak daar op

het podium verdient zo'n dreun in zijn Vlaamse ballen'.
Er klonk gedempt applaus. Pierloo had gezegd. Vlak daarna was er geroezemoes van bevrijde stemmen. De lach van een vrouw parelde daar even boven uit.
'Lieve hemel, wat nu?', articuleerde Jan voor de spiegel. Hij controleerde zijn gulp. Enkele mensen zochten de toiletten op.
'In Amsterdam dansen ze op je motorkap tot je honderd gulden uit het raam gooit', zei Philippe Boutersen tegen een medeplasser. Aan het heen- en-weer zwiepende toiletdeurtje verscheen nu een vrouwspersoon.
'Kom je, Philippe?'
'Ja', knikte die verstrooid.
'Hoi, Jan, alles goed?'
'Heb je dat kwaakdier daar gehoord?', vroeg Jan.
'Ze moesten hem opblazen met een rietje', vond Philippe. 'Nou, tot straks eens?'
'Yes', knikte Jan. Kwaad keek hij naar het kutwif, dat een zwiepend deurhalfje tegen haar kont kreeg.

Achter het venster waarboven hij de vochtplek had ontdekt, glom nu blauw schijnsel. De kunstenaar Sweetheart had zijn assemblage op het gazon van 't Yserleiepand van licht voorzien. Geen kat ging kijken. Professor Alfred Pierloo, cultuurdrager Jef Deleeuw en de Europoliticus waren spoorloos. Waar was Eline? Puk? Stefie? Jan nam nu plaats op een cirkelvormige bank met middenin een reusachtige gatenplant.

'Hoe zou het zijn', dacht hij, zijn ogen even sluitend, 'levend te ontwaken in een met zorg en liefde toegedekt graf? Ik wil verbrand worden als ik doodga'.

'Misschien heeft hij tandpijn', opperde Mercurius in de verte, maar Eline luisterde niet. Marie-Lena en Jerry brachten Jan weer onder de levenden.

'Hei, dromer. Wakker worden. Wat vond je van die Pierloot?'

'Pierloo. Het is Pierloo. Aan zulke seniele fossielen ontlenu de straatvechters van 't Vlaams Belang hun domme slogans'.

'Je moet je niet opwinden. Nam je foto's?'

'Nee. Godverdomme nee. Heb je die Deleeuw zien staan? De windhaan! Die parlementair wou het echt aftrappen, hoor!'

'Dat hebben we ook gezien'.

'Amai Kunstkring. Amai Roskam. Amai Tigers'.

'Laat Roskam nou maar'.

Oranje hostessen brachten helgekleurde dranken rond. Iemand zat rustig rokend op een lichtgevend marmeren voorwerp van Vandenberghe. Zij besepte niet dat ze op een kunstwerk zat. Een eind daarvandaan stond de kunstcriticus Lunet. Rond hem klitten kuchend en hummend mensen samen: kunstkippen, olieversers, conceptuele kliekjsgasten, nieuwe wilden met Lennon-brilletjes, abstracten met copywriters-stoppebaarden.

'Godverdomme', mompelde de eenzame Vandenberghe. Hij stond niet bij het groepje, maar keek naar de vrouw die op zijn kunstwerk zat. Vrouwen hielden niet van marmer. Ze zàten erop. De marmerkunstenaar genoot pas erkenning als hij

zelf onder koel marmer lag.

Hoe later het werd, hoe schimmiger en schaduwrijker de figuren werden. Lunet glimlachte breed en dronken met zijn door de Noordzeezon gebruint gezicht toen hij, uren te laat, Angela introduceerde, de vrouw die hij heden ten dage overal met zich meevoerde. Daarna vertelde hij voor de omstanders een mop over zijn reis met zijn ex naar Marokko.

'Dat zou professor Pierloo, hij is al weg, zie ik, dat zou Pierloo niet graag horen, denk ik', gniffelde hij. 'Ex! Marokko!'

Na de mop en het daaropvolgende geschater grijnsde Mercurius breed. Hij bevond zich ook onder de luisteraars en had zicht op één tepel van Angela. Eline en Marie-Lena stonden even verderop in drank verzonken. Jan probeerde een gesprek met de kunstenaar Duytschaever gaande te houden. Philippe Boutersen was alweer door V2 getroffen. Vandenberghen beschreef nu elliptische banen rond de drankentafel. En toen kwam Eline zeggen dat ze naar huis ging.

'Ik moet nog een foto nemen', zei Jan. 'Kom ik later dan nog?'

'Je hebt gezopen. Je bent zat. Ik hield je in de gaten'.

'Heb je die klootzak van een Pierloo bezig gehoord? Hoe Roskam zoiets...'

'Die foto die je nog gaat nemen, wordt zeker een bewegend beeld? Primeur voor AHA!'

'Ik ben nog nuchter hoor', protesteerde Jan.

'Komaan!'

'Waar is Jerry? Herman Roskam? Marie-Lena?'

Jans beeld vertroebelde.

'Zeg, ga jij straks maar naar je souterrain hé. En pas op jezelf, dat je weer geen dreun krijgt'.

'Maak je geen zorgen, mijn poezewoeveke'.

Eline vertrok.

'Zo, die zie ik nooit meer terug', dacht Jan. Het speet hem wel. Hij spiedde de zaal af op zoek naar koppen die moesten rollen. De zijne had al gerold: eerst de Taalstoet, dan Mercurius' kasboek. Hij wou eigenlijk die Roskam wel eens flink de waarheid zeggen.

XXIII

Mercurius wou met zijn zeemstem de bloedmooie Angela nog een wisecrack vertellen, maar die luisterde liever naar de corpulente, gezellige William Sweetheart.

'Mijn in zicht', mompelde Jan. Hij was op Angela en Sweetheart aan het afstevenen, maar veranderde van koers toen hij zijn cursieve medewerker ontwaarde.

Er was al veel volk naar huis. Alleen de kunstenaars en hun getrouwen waren er nog. De leden van de Tigers Service Ring waren ook al richting horecasector verdwenen, want het was vrijdag. Sommigen zaten lelijk met die Pierloo in hun maag

gesplitst. Enkelen zelfs met Deleeuw. En de man van het Europarlement. Dichterbediende Herman Roskam spelde namens de organisatoren een cheque uit voor de jazzformatie 'De Woede der Noormannen'. Klokke twaalf struikelde apotheker Vondel over een opkrullend vloerkleed. Mercurius en Roskam kalefaterden hem in het keukentje. Jan van AHA! kwam nog wat ruziën, maar die struikelde zowel over zijn woorden als over zijn gedachten.

'Het gaat wel', mompelde Vondel. Hij zocht houvast aan een glas. Mercurius zette een deur open. Frisse Vlaamse Yserleielucht stroomde naar binnen. Roskam zei dat hij en zijn vrouw maar eens opstapten.

'Ja, maak er een mooie wettelijke stoet van', zei Jan zuur. Nog anderen verdwenen in nacht en nevel in het duistere Yserleiedal: schimmen, schaduwen.

Voor de hanen in de regio hun gregoriaanse toonladders uit hun strot persten, braakte Angela met veel overgave de wastafel in de York Arms vol, alsook de rug van een tochthond die een scheur onder de deur bewaakte. Ze giechelde troebel tegen haar spiegelbeeld. De kunstenaar Dewaele kwam in het passeren even haar zijige dijen kneden. Hij liet een kattebelletje in één van haar lieslaarzen glijden.

'Er zit iets in je linkerlaarsje', fluisterde hij erotisch in haar nek, en keerde naar het gezelschap terug.

De geblokte vloer van de York Arms schommelde als een zwevend schaakbord voor Jans ogen. Vandenberghe imiteerde professor Pierloo en stootte daarbij een beeldje omver. Het was een afgodje uit het oosten. De Aziatische ober lachte en huilde. Vandenberghe probeerde hem te sussen door hem op een stuk papier te portretteren. Hij signeerde met 'Pierloo'. Apotheker Vondel bracht nog een stuk van de nacht in zijn eigen portiek door. Hij hield vijf kunstmapjes, incl. de Roskamgedichten, onder zijn rechterarm geklemd. Met zijn linkerarm rookte hij. Toen hij voor de zoveelste keer zijn zakken wou aftasten op zoek naar die onvindbare sleutel, ontdekte hij dat hij in elke hand een brandende sigaret had. In de verte raasde de ochtendtrein van 04.38 voorbij. De overwegbellen rinkinkten onwerelds. Een nieuwe dag brak aan; een haan besteeg een rokende mestvaalt.

In de York probeerde criticus Lunet aan Esselien uit te leggen waar zijn achternaam vandaan kwam. Het kind was echter met haar gedachten bij de afwezige Roskam, die nu misschien verplicht werd de linkerborst van zijn wettelijke echtgenote te strelen. De plexiekunstenares Verduyn kreeg omtrent Lunet bloederige visioenen. Lunet had er namelijk schuld aan dat het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst haar plexiezeemeerminnen weigerde aan te kopen. Nee, ze investeerden liever in boomwortels en tl-buizen, waarmee bijvoorbeeld dat wandelende darmkanaal van een Sweetheart zijn gedrochten ineenknutselde. Verduyn zat te vloeken. Vandenberghe zei leuke dingen tegen Angela. Jan legde zijn moede hoofd ter tafel. Hij droomde dat hij, omringd door kunstenaars, zijn hoofd ter tafel legde.

De conciërge van 't Yserleiepand stapte met knierpende zolen door de zaal. Hij had pas nieuwe schoenen gekocht. Hier en daar dronk hij het grondsoep uit een fles.

Hij knipte de lichten uit.

'Foetsie, kunst', fluisterde hij. Daarna float hij twee keer. Kwispelstaartend kwam zijn hond er aan. Hij hief een poot tegen een Kunst-in-stal-la-tie van de bekende plastische kunstenaar Vandenabeele. Goedkeurend knikte de conciërge.

'Braaf!'

Dan verlieten beide schimmen het pand.

XXIV

Jan probeerde schimmen en schaduwen weg te jagen: ijswater, platte rust, een biefstuk, pompelmoessap. Cultuurfunctionaris Berger belde. Of Jan het Taalstoetscenario plus alle andere paperassen daaromtrent dringend door wou zenden naar Herman Roskam.

'Jaah...', zuchtte Jan. Het kwam uit de bodem van zijn hart.

'Je wou de stoet tocht niet meer doen?', merkte Berger op. 'In het ziekenhuis zei je toch dat...'

'Jaja, Oké', onderbrak Jan. 'Ik speel alles door. Maandag!'

'Je moet weten wat je wil hé. Ik ben ook niet erg gelukkig met die Ros...'

'Inderdaad', bevestigde Jan. Hij kwakte bruut de hoorn neer. Onder zijn schedeldak zat een complete ochtendploeg met klophamers.

Even later trof hij in zijn brievenbus de ongefrankeerde onkostennota aan betreffende zijn gedwongen nachtelijk verblijf ten politiekantore onlangs. Vlak daarna belde Eline hem op uit Koornegem.

'Ja hallo?', zei hij doodvermoed, ondertussen een vaasje met drie tulpen omgooiend. Water verspreidde zich over de penale boete.

'Eline', zei ze.

'Ah, Eline. Verdomme, alles wordt hier nat!'

'Hoe gaat het?'

Het bleef tien seconden stil. Zijn hersens weigerden dienst. Zijn tong lag dik in zijn mond.

'Het gaat wel', antwoordde hij eindelijk. Toen volgde weer een ongemakkelijke stilte. Met Eline communiceren werd een probleem. Misschien was het genoeg geweest.

'Eh... hoor ik nog eens iets van je?', vroeg ze dan.

'Ja... ik bel je wel eens...', zei Jan, bij voorbaat beschaamd over zo'n onzin. Hij hield de hoorn een halve meter van zijn oor vandaan.

'Maar we zijn nu toch aan het bellen?'

Nee, dat werd weer niks.

'Tja...'

Gelijktijdig legden ze neer. Jan bleef enkele minuten voor zich uit staren. Vaaswater drupte op de grond. Daarna bladerde hij gedachteloos door AHA! Op het ogen-

blik dat hij andermaal Lenes advertentie voor het bloemenabonnement zag staan, bewogen haar prachtige benen in levenden lijve buiten aan zijn straatvenster. Ze had een ruiker aan zijn deur gelegd en stapte in een meeverend renaultje. Haar rokje stond weer op barsten. Jan sprong op en spurte naar de deur. Te laat. Het autootje met 60 kilogram Lene erin reed onherroepelijk weg.

'Verdomme toch'.

Hij raapte de bloemen op en zette die in een emmer water aan de achterdeur in de keuken. Slapen of rusten ging voorlopig niet: zijn hoofd klopte te erg. Hij moest vooral bezig zien te blijven, om de nasmaak van gisteravond en vannacht weg te laten ebben. Hij installeerde zich met de schaakcomputer aan tafel, maar gaf er na de openingszetten de brui aan. Daarna monsterde hij zijn kleine Napoleoncollectie. De zes veldheertjes zagen er ook niet bijster goed uit. Een brief aan Eline? Nee. Wachten daarmee. Hij dacht aan het weergroeiende okselhaar van Marie-Lena, de natte krulletjes van Lene, de zwarte hoed van Steffie, de roze engelen bij Eline. Hij hoorde professor Alfred Pierloo Vlaamse slogans spugen. Hij zag het speeksel weer nederdalen over Jef Deleeuw, die niet bewoog, en over de Europarlementariër, die wél wou bewegen, maar dat belet werd door Deleeuw.

'Het leven op aarde', mompelde hij. 'Een poel van ellende'.

Hij rolde zich als een ansjovis in de sofa op.

In de valavond rinkelde de telefoon indringend. Hij schrok wakker. Dat rot ding stond vandaag niet stil.

'Au, ai, sss...', deed hij, zijn hoofd tussen zijn schouders intrekking. In de donkere kamer van zijn kop kliefdens bliksemschichten.

Het was zijn ma.

'Weet je het al, Jan', riep ze opgewonden ('Au, ai', deed hij, ze sprak veel te hard), 'onze Piet wordt de volgende mens op de maan! Over acht weken landt je broer op de maan! Hij heeft getelefoneerd uit Amerika. Je moet veel groeten hebben. De mààn, Jan!'

'Wauw!', zei Jan verbouwereerd. Hij ging op de grond zitten, wond een zakdoek rond de hoorn, stutte zijn kloppend hoofd tussen zijn linkerhand en de verbonden hoorn en luisterde naar het wereldnieuws over zijn tweelingbroer. Ze zouden met z'n drieën tegelijk de maan betreden: Piet, een Franse astronoute, en nog een Amerikaan.

Het leeftijdsverschil tussen Piet en Jan bedroeg nog altijd 1 200 seconden. Daar zou nu binnenkort een fikse afstand bij komen: duizenden en duizenden kilometers. Hoe zat het overigens met de relativiteitstheorie? Welk tijdsregime heerste er op de maan? Waaraan was men allemaal onderhevig tijdens zo'n ontsnappingspoging aan de zwaartekracht? Kon men de maan missen en voor eeuwig op weg zijn naar niets?

'Ik word beroemd', dacht Jan in een flits, terwijl zijn vrouwelijke ouder maar door-ratelde. 'Ik word de broer van een mens op de maan. Kan ik daar iets in AHA! over schrijven? Zou ik dat...'

Een barre, braakliggende zaterdag mondde uit op een hoera-avondje. Politieboetes, vrouwen, stoeten en seniele proffen behoorden nu plotseling tot de orde van de mieren. Ondanks dat naargeestige geklop in zijn kop, veranderde Jans stemming zienderogen. Wie durfde nog te beweren dat de maan geen invloed op de mensen uitoefende!?

Toen zijn ma eindelijk zei dat ze voor vanavond toch nog tomatensoep zou maken en de verbinding verbrak, ging Jan de tuin in. Hij zocht het zwerk af, maar van het veelbesproken hemellichaam was nog geen spoor te bekennen. Te vroeg. Jammer. Toen hij weer naar binnen ging, struikelde hij over de emmer water met de weekendbloemen. Het herinnerde hem aan al de kleine narigheden van het leven op aarde. Al bij al werd het een rotdag met wereldnieuws.

XXV

Met een pijnlijke schok werd Jan wakker. Hij lag in de sofa, een nummer van 'Ons Zwerfdeel' opengeslagen op zijn borst. Hoe laat was het? Hij wreef zich de ogen uit. Het was al donker geworden. 22:46 ontcijferde hij op zijn polshorloge. Zijn mond was kurkdroog. Langzaam duwde hij zichzelf in de werkelijkheid terug. Piet naar de maan? Dat was geen droom geweest. Hij dronk de rest van het pompelmoessap op, trok een jas aan en haastte zich naar de dichtstbijgelegen frietkeet. Zijn hart klopte wild bij de gedachte aan een lekkere vette hap met een flinke klodder mayonaise erop. Toen deze gedachte een minuut of vijf later pure werkelijkheid was geworden, begon het straalhard te regenen. Zelfs Friture Christine bood niet voldoende bescherming tegen het hevig neerspetterende en weer opspattende hemelwater. Het frituurvet en de regen wedijverden om elkaar te overstemmen: alles ziedde en schuimde en kookte. Jan trok zich in de verste hoek onder de luifel terug. Haastig verhuisde hij de inhoud van zijn kartonnen bakje naar zijn maag. Een badnat meisje stormde plotseling de keet binnen. Ze zwierde lange, bijna-rode klissen haar uit haar ogen.

'Hei!', deed ze verrast.

'Ha!', riep Jan, zijn mond vol warme patat. Het was het ding uit Koppie-Koppie.

'Eén middelmatige met tartare. Hoe gaat het nog?'

'Goed!', duimde Jan enthousiast. 'Lekkere regenvlaag hé?'

Ze zwierde nog eens haar hardos heen en weer.

'Mm...'

'Je vriend is niet mee? De kok?'

'Weekenddienst!'

'Spreekt hij al een bee...'

'WABLIEF?'

Het begon nog harder te regenen.

'Spreekt hij al Vlaams?'

'Weet niet! We zijn niet meer...'

Ze onderbrak om haar vette hap in ontvangst te nemen en te betalen. Indrukwekkend snel vingerde ze daarna haar bakje leeg. Jan noodde haar in zijn schuilhoek.

Een kwartier later zaten ze in café Albion.

'Zo', zei Jan. 'Dus...'

'Gedaan met Russisch te leren. Blij dat ik er vanaf ben. Hij werkt hier nog in het bejaardentehuis, maar...'

'Woont hij niet meer bij je?'

'Nee. Hij heeft iets gevonden in Gent.'

'Gent?'

Ze knikte en lachte: 'Enfin, hij heeft heel veel gevonden in Gent! Enne, mijn ma...'

'Ja?'

Jan was plotseling op zijn hoede.

'Alek en mijn ma... ja, 't zit zo: ik betrapte mijn ma met hem. Of hem met mijn ma'.

Haar lange natte haren stroomden langs haar oortjes naar beneden.

'Wauw. Van je moeder moet je 't hebben'.

Zijn hart klopte enkele tellen vlugger.

'Ik woon nog altijd boven haar bloemenwinkel, maar Alek ligt eruit'.

Ze lispelde weer heerlijk. Jan wreef over zijn hart.

'Hij zal zijn weg wel vinden zeker?'

'Dat interesseert me niet meer. Russen hebben negen levens, zoals de katten'.

'En je ma...?'

'O, die'.

'Ik weet niet eens hoe je heet'.

'Ann-Laurence. Jij heet zeker Jan hé? Ik zag je naam op de kopieën die je toen voor de stoet... Jij organiseert een stoet hé?'

'Nee, dat is afgelopen. Ze mogen hem hebben'.

Ann-Laurence niesde. Haar haren werden een waterval. Ze rilde even.

'Welk sterrenbeeld heb je?'

'Kreeft'.

'Hé, raad eens het mijne?'

'Vissen?'

'Née: Kreeft! Toeval hé?'

'Welwel. Geloof je in handlezen? Eh... we zouden samen kreeftensoep kunnen maken'.

'Mijn broer is ook een Kreeft. Tweelingbroer. Ze schieten hem binnenkort naar de maan. Kreeftensoep? Ja...'

XXVI

'Ze evenaart haar ma', dacht Jan. 'Gezegend zij die stomme Taalstoet, die me een bloemenma en haar dochter liet ontmoeten. Leve Koppie-Koppie'.

Hij verrichtte krek dezelfde goede werken als bij haar ma. Na twee keer wou Ann-Laurence nog niet van boven de put. Nam ze wraak op haar ma? Haar kok? Misschien was hijzelf wel wraak aan het nemen, op haar tandpijn-ma. Even wenste Jan een hagedis te zijn die, als het hem zint, of niet zint, zijn staart in de strijd achter kan laten en het hazenpad kiest. Hij wroette dapper door, met haar, door haar en in haar. Ze geurde naar regen en friet.

'Een advertentie voor een bloemenabonnement', fluisterde ze plotseling erotisch. 'Op de voorpagina van AHA!'

Jan stakte in zijn werkzaamheden. Zijn kleine veldheer verliet prompt het front. Hij voelde zich in zijn kruis getast.

'O', deed hij onnozel.

'Ik wil niet in de krant, hoor', zei ze snel.

'Weet je... Heeft ze...'

Ann-Laurence knikte. 'Ze vertelt me bijna alles. Over mijn Russische kok zweeg ze natuurlijk'.

Jan wentelde zich naar het rookgerei toe, ten oosten van zijn bed.

'Wel wel', zuchtte hij. Hij rolde het sigaretje van de verslagenheid.

'Vind je dat erg?', vroeg hij dan.

'Waar is je vriendin nu? Die heb je toch hé?', vroeg ze zelf.

'Thuis, in Koornegem'.

'Woont ze dan niet hier bij jou?'

'Nee'.

'Hebben jullie een latrelatie?'

'Haha, dat noemen ze zo hé'.

'Dat wil ik ook'.

'Stel je er maar niet te veel van voor'.

'Kan ze nu niet plotseling hier aan de deur staan? Binnenkomen?'

'Een beetje stress kan geen kwaad', glimlachte hij. Meteen bedacht hij dat dit wicht misschien helemaal niks begreep van wat hij zei. Ann-Laurence haalde diep adem. Jan probeerde het plafond te bereiken met een fikse rookuitstoot.

'Rook je soms?', vroeg hij. Ze schudde van nee, haar hoofd als een pompoen aan een dunne steel over het kussen rollend.

'Je libido wordt er minder van', zei ze. 'En je potentie'.

Toen wist hij dat ze wél hersens had onder die waterval van haren.

'Ik heb er nog genoeg van, hoor'.

'Ik hoop het'.

Ze rolde naar hem toe. Hij mikte de sigaret in de asbak en boog zich over haar fraaie voorpagina.

Het verticale leven haaks op deze aarde kende zijn horizontale intervallen van geboorte, liefde en dood. Het ene volgde uit het andere, schoksgewijs. Miasma.

XXVII

AHA! bloosde ietwat op de voorpagina. De redactie had de drukker opdracht gegeven enkele strepen geel en roze aan te wenden. Kalefateren kost geld. Jan verhoogde de tarieven voor de adverteerders waarvan hij vermoedde dat ze ertegen konden. Niemand protesteerde of haakte af. De rijke bonhommes uit de regio en de welwillende handelaren uit Kortrijk hadden begrip voor het afgezaagde geouwehoer over stijgende papier- en drukkosten e.d.

Marie-Lena kreeg met pech af te rekenen. Haar relatie leed schipbreuk. Haar vriend Jerry had deelgenomen aan een halve marathon in Rijsel-Noord. De man was echter gelijk doorgelopen tot in de Rue Baillon in Rijsel-Zuid, waar hij op het appartement van ene Sybille bleef hokken. De Vesuviuswijn-verkoper kreeg van het opmaakmeisje prompt de bons. Ook werd zijn gratis advertentie uit AHA! gebonjournd.

'Aan al wie plotseling rondjes begint te lopen, kilometers gaat malen of marathons aflegt, scheelt iets', zei Jan. 'Het loopt vol ongelukkigen in joggingpakken in onze straten'.

Als wraakoefening bleef Marie-Lena op een winderige avond in het AHA!-kantoor nastoeien met Jan. Hij wou haar meevoeren naar zijn souterrain, maar ze vond het spannender op de kantoorbrede vloerbedekking.

Er waren nog primeurs die dag. Het cursiefje van Mercurius ontbrak vanaf nu voorgoed in AHA!. Het was deze week vervangen door een negatief verslag over de expositie 'Schimmen & Schaduwen'. Roskam, Pierloo en Deleeuw kregen er van langs. En op de eerste binnenbladzijde stond het bericht over Piet, de tweelingbroer-maanvaarder van Jan.

'Zou ik dat wel doen?' had Jan geopperd.

'Als jij het niet doet, gaan de andere kranten toch met de primeur lopen. Je kunt net zo goed zelf de eerste zijn. Je bent toch zijn broer?', had Marie-Lena geantwoord.

'We zouden hier op 't kantoor misschien nog wel wat hulp kunnen gebruiken', zei Jan. Marie-Lena pruilde haar mond en kleurde haar lippen bij. Ze hadden zich zonder veel omhaal van elkaars lijven bediend. Het was de beste remedie tegen afbladderende liefde. Eline, Jerry: geschiedenis. Jan, Marie-Lena: biologie.

'Aan wie had je dan wel gedacht?'. Ze schoof haar ringen aan haar vingers.

'De oplage stijgt binnenkort hé. Dat brengt extra werk met zich'.

Hij zocht zijn tabak.

't Is toch gezellig met z'n tweeën? En ik blijf op zaterdagvoormiddagen op post'.

'Ja, natuurlijk'.

'Heeft er iemand gesolliciteerd misschien?'

'Nee nee. Laat maar zitten'.

'Eh... een vrouw? Een meisje?'

'Geen van beiden, schat'.

'Hoe is 't met Eline?'

'O, we zien elkaar niet meer zo vaak'.

Hij snoof diep en rook weer de citrusvruchten uit een winkeltje van Koloniale Waren.

'Een kink in de kabel? Een kaper op de kust? Een kinkel?'

'Als je niet meer met mekaar kunt telefoneren, is er iets aan de hand hé. Of juist helemaal niks meer'.

'Ja', knikte Marie-Lena. 'Op de expositie Schimmen en eh... Dinges heb ik met Eline gepraat. Eh... rol je een sigaretje voor mij?'

'Tiens, tiens tiens'.

Hij had Marie-Lena nog nooit zien roken. Terwijl ze een groene strik in haar haren bond, rolde hij een sigaret voor haar. Hij wist dat het geen zin had te informeren naar wat ze met Eline op de expositie besproken had. Vrouwen gaven hun geheimen niet prijs. Ze leden liever hoofdpijn. Of ventileerden leugentjes-om-bestwil.

'Alsjeblieft darling, het sigaretje na de liefde. Moge het u behagen en geen kanker veroorzaken'.

XXVIII

Anderhalve week later zette cultuurfunctionaris Berger een oproep in AHA! om figuranten voor de Taalstoet te ronselen. Hij regelde de zaak telefonisch met Marie-Lena.

'En zeg nog aan je... aan Jan dat Kortrijk heel fier is dat zijn broer eh... naar de maan gaat... op de maan zal landen'.

'Komt in orde, meneer', zei Marie-Lena, die helemaal niks door zou zeggen. Toen ze neerlegde, stond een proper jongmens voor haar. Hij had een lelijk, perfect kapsel en een streepje snor op de lip. Hij rookte een lange sigaret.

'Ja?'

'Kan ik de broer van de ruimtevaarder spreken?'

'Die is er nu niet'.

Het jongmens plantte plotseling een klein Napoleonbeeld op de balie neer.

'Hij collectioneert die hé?'

'Eh... ja. Nog altijd denk ik'.

'Die Napoleon hier is uit ebbenhout gemaakt'.

Hij bracht de sigaret naar zijn mond en inhaleerde intens. Tot grote verbazing van Marie-Lena bleef rook hierbij achterwege. De man blies niks meer uit. Onwillekeurig dwaalden haar blikken naar beneden, maar daar kwam evenmin rook uit.

'Het is te koop voor 150 euro', zei hij dan. Marie-Lena hield nu zijn lippen in de gaten. Geen rook.

'150', herhaalde ze lullig. 'Ik weet niet...'

Kwam de rook er aan de achterkant weer uit?
'Misschien kunt u eens terugkomen als hij...'
'Nee. 100 euro. Ik wil u mijn kaartje geven. Als hij niet tevreden is, belt u me op'.
'Nee. Waarom vraagt u het hem zelf niet?'
Het jongmens haalde geïrriteerd de schouders op.
'Wilt u het beeldje of niet?'
'Zeg, ik verzamel die onzin niet hé'.
Weer sleurde hij geweldig aan die ellenlange sigaret.
'Hier, voor 't geval dat...'
Hij mikte een biggetjesroze kaartje op de balie en verdween zo schielijk als hij opgedoken was.

'Ebbenhouten lastpostje', zei Marie-Lena.
'Er was bezoek voor je'.
'Belangrijk? Hooggeplaatst? Van goeden huize? Wereldjebroemd?' vroeg Jan gemaakt verstrooid.
'Hij liet zijn adres achter. Bood een Napoleonnetje te koop aan. Snor, kingsize sigaret, kapseltje, branie'.
'O'.
Jan las het kaartje.
'Dat is verdomme die Philippe', zei hij dan. 'Je weet wel, die vroeger met Eline...'
'Vroeger?', zei Marie-Lena dwaas.
'Nou, nu...'
'Daàrom wou hij je niet zien, de haasvreter! Hij wist vooraf al dat je er niet was'.
'Hoeveel vroeg hij?'
'Eerst 150, dan 100'.
'Ik bel straks op'.
'Koop je dan?'
'Ik weet het nog niet'.
'Waarom...'.
'Hoe zag het beeldje er uit ?'
'Zwart. Of toch donkerbruin. 15 à 20 cm. Ebbenhout zei hij'.
Jan siste tussen de tanden : 'Dat komt waarschijnlijk uit... Ik denk... Ach nee...'.
Hij zweeg abrupt.
'Zou hij het ergens gestolen hebben?'
'Ik weet... Ik wist er zo eentje staan in een koffiebar, naast een nootjesautomaat, ergens in een winkelstraat', zei Jan. 'Aha'.

Die avond belde Jan naar Selina in de 'Why Not?' Ze constateerde dat er naast de nootjesautomaat niks meer stond.
'Ken je een Philippe met een dun snorretje?'
'Kennen? Bedoel je... '
'Komt er zo iemand bij jou over de vloer?'
'Dat is beroepsgeheim'.

'Oké dan. Maar jouw Napoleon is toch maar weer naar Elba verbannen hé!'
'Wablief?'
'Leer je geschiedenis, Selina'.
'Zeg, er zitten klanten hoor'.

Daarna belde hij 'die' Philippe op. Die beweerde dat hij het beeldje aan een rondtrekkende huis-aan-huisverkoper had gekocht. Het klonk zo overtuigend dat Jan zeker wist dat hij loog.

'Wil je het?', vroeg Philippe.
'Ik las in AHA! dat je Napoleons zoekt'.
'Nee. Ken je de 'Why Not?''
Hij hoorde Philippe diep inhaleren.
'Nee. Jij wel hé?'

Toen werd de verbinding verbroken.
'Verdomme', sakkerde Jan. 'Had ik het zelf maar meegejat. Ze mist het niet eens. Stom van mij. Ik had er al zeven kunnen hebben'.

Toen hij enkele dagen later genoeg moed had verzameld om Eline op te bellen, was het weer Philippe die opnam. Het leven op aarde was vaak een tergende be-doening.

'Hallo', kwaakte die onderaardse grotsalamander. Jan zweeg, terwijl hij naar adem hapte. Hij hield de hoorn als een etterend onding van zich af.
'Voor astma moet je naar de apotheker, stomme hijger!', hoorde hij Philippe roepen. Klikklik.
'Doe je mijn groeten aan Eline?', mompelde Jan kwaad, spijtig, spottend, verbouwereerd en verslagen.

XXIX

Er was veel water door de Yserleie gestroomd vooraleer de Taalstoet als idee eindelijk vorm had gekregen.

'De rode draad is de taal', had cultuurfunctionaris Berger verordend. 'Lang geleden was dat ook het thema van enkele Kortrijkse stoeten'.

'Ja, een draad waar vaak bloed aan kleeft', had de adviserende professor Jongbloet ernstig opgemerkt. 'De taal is gans het volk, en ons Vlaamse volk heeft te dikwijls onder vreemde knoet geleefd. Hoeveel keer niet werd onze geliefde provincie door ravenzwarte dwingelanden en hoogblonde stedendwingers overspoeld?' De cultuurcommissieleden hadden verbaasd opgekeken. Zij begrepen niets van het taaltje dat professor Jongbloet sprak.

'Het wordt dus: de Taal-stoet', had Berger besloten. 'Zo zullen we die noemen: de Staal... de Taalstoet'.

Jan van AHA! werd aangesproken. Hij had in opdracht van de stad vroeger al enkele projecten uitgevoerd. Maar Jan liet plotseling verstek gaan. Als de weerlicht verscheen Herman Roskam ten tonele. Die had zich op cultureel vlak ook nooit onbetuigd gelaten. Hij schreef zelfs gedichten en sprak redevoeringen uit.

'Van Moerasgemompel tot Stadhuistaal', stelde hij prompt voor, toen de commissie hem polste naar de mogelijkheden. 'Dat zou de strekking kunnen zijn. Ik wil met mijn... met de Taalstoet bewijzen dat ons Vlaamse volk geen per ongeluk met taal bedachte kluit bavianen is'.

De heren en de ene dame in de commissie knikten wijs. Roskam zou de Taalstoet bouwen. Waarvan akte genomen werd. Die hoofdredacteur van AHA!, met zijn schitterende tweelingbroer in het verre Amerika, kon wegens medische redenen eervol bedankt worden.

XXX

Jan plantte de fles whisky op het tafeltje neer. Een halve jaargang AHA!'s schoof hierdoor op de grond, maar hij sloeg er geen acht op. Het was namelijk een grote dag vandaag: voor Vlaanderen en voor de hele wereld. Er was geen tijd voor details en futiliteiten. De zes kleine veldheren op de televisie staarden ernstig in de onbestemde verte. Jan mikte twee blokjes ijs in het glas. Het aftellen was al begonnen. Hij smoorde het geknister in het glas met een flinke scheut whisky. De beelden die vanuit lanceerbasis Moonshine in de USA doorgestraald werden, waren al wazig van bij het eerste glas. Het werd er in de loop van de uitzending niet beter op. Toch was Piet makkelijk te herkennen. Hij had op de beeldbuis enkele Vlaamse groeten tot het thuisfront mogen richten. Ook de Franse astronoute en de Amerikaan hadden een paar zinnen tot hun allerliefste aardbewoners gericht. Duzenden Kortrijkzananen aanhoorden de verre maar vertrouwde groet van Piet met tranen in de ogen én uitgedost in de vreemdste plunjes. De lancering en de Taalstoet vielen krek op dezelfde dag. De stoet vertrok om 15:30 uur, de raket om 14:00 uur. Met een Kortrijkzaan erin!

'One minute to go. Fifty-nine... fifty-eight...'

Jan sloot even de ogen, hief zijn glas ten hemel en kapte dan de inhoud in zijn keelgat. Het was een hink-stap-slok met hindernissen: ook hém schoten de tranen in de ogen.

'Forty-nine... ... forty-six...'

Secondenlang proestte hij het uit. Het ging gepaard met tijdelijke blindheid.

'Deze aarde is een tranendal', dacht hij, toen de bui overgewaaid was. Het schroeien in zijn keel bluste hij met een verse slok. Hij veegde zijn ogen droog.

'Thirty-two... thirty-one... thirty...'

Je zag de witte contouren van drie mensen in ruimzittende pakken. Het hele tafereel had iets ziekenhuisachtigs. Ze voerden handelingen uit waar geen mens iets

van snapte. Een Amerikaanse commentator gaf uitleg, maar daardoorheen stoorde de vertalende Vlaamse speaker. Het was idioot en irritant. Jan zette het volume lager om die potpourri minder hard te moeten aanhoren.

'Twenty-seven...'

'Mijn broer vliegt naar de maan', mompelde hij. Hij hief zijn glas, nam de pose aan van het Amerikaanse Vrijheidsbeeld en dronk. Op het 'fifteen' meldde de commentator opgewonden dat de 'Alice' begon te sidderen. Pure drift om aan de aardse zwaartekracht te ontsnappen.

'Een loopse raket', grinnikte Jan. 'Met drie dikkopjes erin. Hopelijk schiet ze haar doel niet voorbij: de maan met name'.

'Ten... nine... eight...'

'Zeven... zes... vijf...', riep Jan, meezwaaiend met zijn glas in de ene hand en de fles in de andere.

'Four... three... two...'

'AANVALLEN!!', brulde hij. Het ruimtetuig ejaculeerde hevig en steeg langzaam ten hemel op. Op het scherm hoorde je applaus en gejuich. De lancering was gelukt. Jan slikte een brok ontroering door en stuurde er omgaand een slok whisky achter aan. De telefoon rinkelde. Het was zijn ma. Ook zijn pa kwam even iets zeggen. Eigenlijk werd er niks gezegd, want zijn verwekkers snikten en sniften vrijelijk. Hun zoon vloog naar de maan!

'Hij komt nog wel terug hoor!', riep Jan troostend in de hoorn. Via satelliet zag je alleen nog een vlug verdwijnend lichtpuntje: het gloeiende eindje van een sigaret dat door gebrek aan zuurstof gesmoord wordt. ALICE was met haar driekoppige bemanning uit dit tranendal ontsnapt. De verzuchting van pa, gedaan anno 1953, was werkelijkheid geworden. Eentje van de twee was naar de maan geschoten. Op tv werden de pasfoto's van de drie ruimte reizigers nog eens getoond.

'Piet heeft net dezelfde schaduw onder zijn linkeroog als ik', gromde Jan. Hij schonk zichzelf andermaal royaal in. Op de lancering van ALICE, op de feestelijke Taalstoet die straks door Kortrijk zou trekken. Hij begon zich om te kleden.

XXXI

Tussen de honderden figuranten die Kortrijk overspoelden, viel Napoleon Bonaparte niet op. Het masker imiteerde perfect het ongewassen gezicht van de beroemde kleine veldheer. Op onvaste benen laveerde hij tussen feestend volk. Napoleon op zeebenen. Bijna struikelde hij over een hondje. Overall ving hij flarden op over de geslaagde lancering van Piet. Daarom ook was Jans maskerade interessant: erg aanspreekbaar voelde hij zich niet. Hij passeerde het kantoor van AHA!. Aan het etalageraam hing diagonaal een strook papier waarop in kapitalen stond: KORTRIJKZAAN PIET D. NAAR DE MAAN! Dat was het werk van die poeslieve Marie-Lena. Waar was die nu? Wat vrat ze uit? Jan hikte. Een bejaarde vrouw keek om.

Het Kortrijkse Feestcomité had de trottoirs van de belangrijkste winkelstraten met knalrode wegwerplopers bekleed. Het liep wel lekker. Je waande je op de maan. Jan begon hevig te zweten. Verscheidene pientere handelaars hadden toestemming gevraagd om kraampjes buiten te installeren. Jan dronk in snel tempo twee frisse bieren, zijn Napoleonsmoeltje telkens even oplichtend. Plotseling bevond hij zich in een groep moerasmensen.

'Jij stapt ook mee op, zie ik?', informeerde een man met een zeer hoge bloeddruk. Jan knikte.

'Jullie ook? Van de partij?'

'Onze groep beeldt de oer-Vlaamse moerasgebieden uit. Wij openen de Taalstoet', legde de man uit. 'Wij evoceren de toenmalige vormen van taal'.

'Ja?', zei Jan. Hij zette zijn tweede plastic beker op de toog.

'Het betreft natuurlijk vooral gebaren', verduidelijkte de man, terwijl een drietal andere moerasomstanders ijverig knikten. Ze hadden onderdelen van planten en struiken in hun haar en ze waren geschminkt alsof ze aan zware leverziektes leden.

'Natuurlijk', beaamde Jan. 'Van taal was toen nog geen sprake, hihi'.

'U... Jij speelt de rol van Napoleon zie ik?'

'Ja', loog Jan. 'Onder deze machtige veldheer deed zich heel wat taalmisère voor. Bijvoorbeeld op de Diensten Bevolking en Burgerlijke Stand. Napoleon eiste voor ieder individu een klare voor- en achternaam. Wie dit niet deed, zou Franse namen krijgen. Velen kozen toen uit protest de gekste namen. Ze maakten er een grapje van, Kloots en Hoogenboezem en Neukermans weet je wel, maar die grapjes schudden wel hele stambomen door elkaar. Nu moet ik ervandoor. Dag'.

Jan liet de versierde moerasmensen ietwat verbluft achter. Over de rode loper stapte hij richting Yserleie. Op zijn weg ontmoette hij Sansculotten, Ulanen, Pruisen, Bataven, Romeinen, Hunnen, Goten, Saksen, Kelten, Galliërs, Noormannen, Spanjolen, holbewoners, pausen, prinses, beulen, bedelaars, Rode Kruisverpleegsters. Ja, de Vlaamse geschiedenis was er één van wapengekletter, gereutel en kanongebulder. De zeldzame keren waarop het stil was, werd een verdrag ondertekend dat stante pede met voeten werd getreden. Dat komt ervan, als een klein landje in West-Europa aan de zee grenst: iedereen wil het hebben.

XXXII

'Mon général', groette een bloedmooie prinses in het voorbijgaan. Jan hikte weer. Een kind lachte hem uit. Toen ontdekte hij Eline en Philippe. Hand in hand liepen ze aan de overkant. Zijn hart wipte als een jojo op-en-neer in zijn borst. Achter zijn masker en onder de steek op zijn hoofd voelde hij zweetdruppels hun weg zoeken. 'Austerlitz, de brand van Moskou, Waterloo', mompelde hij. Wat voor zin had het de straat over te steken. Ze konden zich nog een bult lachen om zijn apenpakje. En het was alleszins niet de bedoeling dat hij zich kenbaar maakte, nu zijn be-

roemde broer naar de maan afgeschoten was en zichzelf nog geen stoet op aarde kon bouwen.

Even later kruiste Ann-Laurence zijn pad. Op haar hoofd zwipte weer zo'n dikke tros haar als een antenne heen en weer, samengehouden door een strik in de provinciale kleuren. Ze liep mee met een giechelend groepje. Jan bleef haar nakijken, terwijl verscheidene mensen tegen hem opbotsten. Even bekwam hem de lust haar achterna te hollen, als een duvel uit een doosje voor haar op te duiken en dan boe!-roepend zijn mombakkes af te rukken. Hij deed het niet. Ze verdween in de massa. Hé, daar liepen zijn ouders. Hij herkende het ernstige hoofd van zijn mannelijke ouder en ontcijferde daarna de bekende hoofddoek van zijn moeder. Vele mensen knikten beleefd en verheugd naar de verwekkers van de Europese ruimtevaarder Piet D. Jan stapte nu vlug door naar het Malisseplein, waar de Taalstoet zou vertrekken. Op de kiosk in het midden stond een druk gebarende Herman Roskam de chaos te dirigeren, transpirerend van enthousiasme, terwijl de overal bekende maar volstrekt onbelangrijke Esselien, bijgenaamd Spartakut, hem met een lijvige map onder de arm terzijde stond. In een schaduwrijke hoek van het plein stond de vrouw van Roskam haar ononderbroken te verwensen. Jan mengde zich onder de vele figuranten, tot het vertrekkur voor de eerste groepen op de Yserleietoren sloeg. Toen de zo lang verbeide Taalstoet zich dan eindelijk in beweging zette, bevolkt door een kwart van de Kortrijkzananen, glipte hij het Duivelspandstraatje in.

'Hei!' riep nog iemand. "t Is hier te doen!"

Hij liep de helling af, naar de visgraatparkeerplaatsen langs de Yserleie. Daar had hij vanmorgen al zijn auto geparkeerd, vooruitziend op de ellende van afsluitingen en wegomleggingen. Hij gooide zijn Napoleonsteek en -masker op de achterbank en reed naar Koornegem. In tegengestelde richting stremde het verkeer helemaal op deze oude weg met twee rijvakken. Voor de zwetende automobilisten en hun als ansjovissen opeengestapelde gezinsleden boden de boomkruinen wat soelaas tegen de brandende zon. In vele auto's zaten nog figuranten, die pas in het tweede of derde deel van de stoet moesten optreden. Jan gooide zijn voet stevig op het gaspedaal. Hij was vrijwel de enige die richting Koornegem reed. Hij voelde zich als een spookrijder.

XXXIII

In de deelgemeente Koornegem haastten de laatste figuranten zich Kortrijkwaarts. Jan parkeerde zijn auto in de Nonnebosstraat en zette de steek en het masker weer op. Na een korte wandeling stond hij voor het huis van Eline. Hij had niemand ontmoet, tenzij een Graaf van Vlaanderen die even collegiaal groette, fluitend in zijn Volvo plaatsnam en wegstroof. Jan tastte naar de sleutel. Was die er nog?

'Klimop is het symbool van de trouw', had Eline ooit gezegd. 'Als ik er niet ben, kun je de reservehuissleutel daar vinden, op ongeveer jouw hoogte, een armlengte van

de regenpijp. Daar is er een perfect holletje voor'.

Even later bevond hij zich in het oud huis van vertrouwen. Hij ontdeed zich gedeeltelijk van zijn vermomming. Een ebbenhouten Napoleon voerde vanop het salontafeltje het bevel over stilte, stof, licht en een vage ziekenhuisgeur.

'Godverdomme, zeven', zei Jan hardop. Hij schrok van zijn eigen stem. Hij griste het beeldje weg en stopte het in zijn zak.

'Man ontvreemdt evenbeeld te K.', mompelde hij. Hij spuugde uitvoerig in de overvolle asbak en ging naar boven. Mijmerend bleef hij staan voor het voeteneind met de medaillons erin. De vijf roze engelen leken onzichtbaar te bewegen. Weer hoorde hij het rinkinken van hun zilveren balletjes. Het bed was onopgemaakt. Hij opende de klapdeurtjes van een kast en nipte van elke fles. Daarna knoopte hij zijn veldherenbroek los en zette zich schrijlings op haar hoofdkussen. Zijn naarstig gewip veroorzaakte de vertrouwde geluiden. Niet zonder moeite lanceerde hij een triomfboogje spijtzaad.

Hij nipte nog eens de hele rij flessen af en pakte zijn vermomming. Toen verdween hij, nadat hij de sleutel weer tussen de klimop had gedeponneerd.

Napoleon Bonaparte deed dapper mee aan de feestelijke filevorming richting Kortrijk. Op een van de parkeerplaatsen buiten het centrum wisselde hij de veldheerplunje voor zijn gewone kleren. De ebbenhouten Napoleon bleef in de auto achter. De broer van de beroemde maanreiziger baande zich groetend, kuchend, knikkend, excuserend en schouderkloppend een weg tussen duizenden Kortrijkzanen. Zijn dronkenschap werd hem vergeven: je bloedeigen tweelingbroer vloog niet elke dag naar de maan.

Zweetgeuren en parfumwolken botsten tegen elkaar op en schreeuwden om een allesoverspoelende regenbui. De zon brandde loeihard aan de hemel. Hier en daar viel iemand flauw. Jan ging bij een ijsauto staan. Het straatbeeld deinde op en neer. Hij likte zijn lippen en vroeg aan negen reikhalzende achterhoofden voor hem wanneer die verdomde stoet langs zou komen. Drie hoofden draaiden zich om.

'Als de bom niet valt, over een kwartier ongeveer', grinnikte een grapjas met pioenrood hoofd. De man moest dringend naar een dokter.

'Haha, grappig', meesmulde Jan. Bijna zette de zon zijn adem in vuur en vlam. De man draaide nu kwaad zijn hele lichaam om.

'Hela, mannetje...', begon hij.

'Sst... Sst... ', suste zijn buurman, 'laat hem. Hij is... Zie je dan niet dat hij... Ruik je ook... Het is de broer van de ruimtevaarder'.

'Dat kan mij geen kloten verdommen', protesteerde de aangesprokene. Jan haalde de schouders op. Hij schoof struikelend op tot bij de pui van het stadhuis. Tachtig meter verderop stond de overdekte eretribune. Daar zaten de notabelen. Hij herkende de tics van burgemeester Deleu en de raadsleden Schepens, Lecoq, Duprez en Bulens. Naast Deleu zat cultuurfunctionaris Berger. Naast deze bevond zich Herman Roskam. Roskam spuwde zijn Vlaams in een groteske walkietalkie en boog zich af en toe naar de burgervader of de functionaris. De zon ketste op zijn glim-

mend achterovergeharpte haren af. Waren Jans ogen vergrootglazen geweest, dan vatte de persoon Roskam terstond vuur en vlam. Jan leunde tegen een in de pui gebeeldhouwd leeuwje dat zijn tong naar de mensen uitstak en wachtte de Taalstoet af, die zich sinds een uur als een lintworm door de ingewanden van Kortrijk een weg vrat. De beelden die zijn ogen registreerden, kon hij niet lang vasthouden. Een man met baard en lang haar deelde pamfletten uit onder de toeschouwers. Jan ontcijferde de dansende letters. Twintig ooievaars bleken uit het natuurreservaat te Ingelmunster ontvoerd te zijn. Nog geen vijf minuten later strooiden met clownsneuzen en wasknijpers vermomde acrobaten briefjes in het rond. Daarop stond: HOOIKOORTS IS EEN ZIEKTE - ERKENNING NU!! Boven Kortrijk cirkelde een helikopter als een niet-aflatende gier. Jan sloot de ogen en maande de alcohol in zijn lijf tot kalmte aan. Toen hij ze opende, was de Taalstoet daar. Althans: de prelude. Vlak dààrvoor ving hij aan de overkant een glimp van Lene de bloemenvrouw op. Het bleef bij een glimp; het ogenblik daarna was ze verzwonden. Jan maakte propjes van de ooievaars- en de hooikoortspamfletten, hikte nog een keer en mikte ze tussen de beentjes van een baby in een kindervagen. Een lagereschooljongen ging voorop met een bord waarop krullerig TAALSTOET stond. Roskam schoot recht op de tribune en applaudisseerde overdreven. De anderen volgden zijn voorbeeld. Na de jongen kwam nog een eenzame jongen. Die droeg een piepschuimen afbeelding van een tijger met een dreigende voorpoot voor zich uit. Hij zweette zo hard dat hij uit het zwembad leek gestapt.

'De niet-onbelangrijke inbreng van de Tigers Service Club...', verduidelijkte Roskam met te veel gebaren en onbeleefd wijzen, 'de zoon van penningmeester Six'.

'Dat eeuwige, ellendige piepschuim', dacht Jan, 'de ruggengraat van jeugdbewegingen, parochietoneelgezelschappen en fancyfairs voor verre missies'.

De burgemeester en de cultuurfunctionaris knikten begrijpend. Jan mikte een kwakje speeksel op de grond. Het onvermijdelijke geschetter en getrommel van de eerste fanfare kwam eraan. Die werd voorafgegaan, voorafgehuppeld, door een legertje bakvissen dat enkel uit dijen, kuiten en krullen bestond. Alle dijen waren kruidnagelbruin en fraaigevormd. Ieder meisje gooide onafgebroken een stokje omhoog en ving dit dan weer op. De allerkleinste meisjes buitelden op het bloedhete asfalt voorbij. Die hadden geen stokjes.

'Die verbranden nog hun handjes! Het asfalt kookt bijna!', riep een vrouw.

'Ze weten wel wat ze doen, vrouw', bromde een man van twee meter hoog beschaamd. Hij gaf de vrouw een ferme por met zijn elleboog. Glimlachend als Jeanne d'Arcjes molenwiekten nu ook die kleine meisjes voorbij. Hun handpalmpjes waren zwart. Hun hagelwitte rokjes vouwden zich als parasolletjes open en openner.

'Hoe dat die verdorie niet openscheuren', protesteerde dezelfde vrouw stilletjes. De man reageerde niet; zijn gedachten fladderden als vlinders van bloem tot bloem. Toen passeerde de eerste fanfare: halzen, nekken, wangen, kinnen, slagaders. Eén en al dorst. Jan sloot de ogen tot ze voltallig voorbij waren gestapt. Toen hij ze weer opende, las hij op een bord: DE MAAGZWEER VAN NAPOLEON.

'Er zit verdomme geen chronologie in, Roskam!', zei hij hardop, 'het zijn toch de

moerasmensen die de stoet moeten openen?'

XXXIV

In de broekashitte ging hij weg, zijn best doend niet in de maat van de marsmuziek te stappen. Hij haalde de buitelende en jonglerende meisjes weer in, laverend tussen de toeschouwers op het trottoir. Onder de oksels van de parademeisjes zaten grote vlekken. Hij hield abrupt halt: een jonge spruit met magere maar zeer bruine dijen en kruidnagelkleurige krullen liet haar toverstokje op de straat kletteren. Haar geschminkte hepatitiskleurige gezichtje trok wit weg. Over dat van de hoofdmajorette trok een onweerswolk als een ongewenste zwangerschap. Jan baande zich verder een weg. Drie seconden later viel niet het stokje, maar het meisje. Weer bleef hij staan. De hitte? Le petit mal? Het kind door de navel der aarde aangezogen? Tsjernobil?

'Het wordt hier nog een Heilig Bloed-processie', grinnikte iemand. Gelach, boze blikken, een aantal onthoudingen. Het meisje werd geëvacueerd door druk gesticulerende helpers van het Rode Kruis. Over de potsierlijke hoofddekseis van de meisjes heen keek Jan naar het volk aan de overkant. De mensenlijven wiegden als zeeën. Was dat Lene daar weer? Honderden ogen priemden wellustig door de roodwitte apenpakjes van het stokjeskorps heen. Zijn blik schoof op. Interimbureau. Vrouwen op het balkon. Chocolaterie. Luifel. Boekhandel De Ganzeveer. Kruispunt. Daar stond nog meer volk opeengepakt. Tegen de flank van de Aloysiuskerk een eind verder hing een vervuilde crucifix. De lieveheer had zijn hoofd afgewend en op zijn schouder te rusten gelegd, weg van deze ellende, weg van de mensen en hun leed, weg van zijn vergissingen, grand en petit. Jan knipperde met de ogen.

Terwijl hij de rest van de Taalstoet geen blik meer waard achtte, speurde hij naar een koele herberg. Daartoe diende hij weer een eind verder tussen feestend volk te waden. Dat werd hem niet in dank afgenomen. Hij incasseerde diverse venijnige tikken. Op het ogenblik dat een zeer dorstige Jan café De Zevende Hemel indook, passeerden een twintigtal elfvingerige moerasmensen voor de eretribune. Burgemeester Deleu fronste de wenkbrauwen. Berger keek vragend opzij. Roskam legde ze ijlings een stuk van de erfelijkheidsleer uit, en dat de oerbewoners echt waar elf vingers hadden, zoals het ook wetenschappelijk vaststond dat elke man een niet-vrouw was, een vergissing van de natuur dus. De notabelen knikten ongelovig; Roskam aanschouwde tevreden wat hij had aangericht. Het moeras en de zee werden middels lange, mariablauwe doeken geëvoceerd. Die golfd en op-en-neer, doordat enkele moerasmensen met hun handen wapperden.

'Moeras is groen', grapte raadslid Schepens.

'Om dronken van te worden', oordeelde Lecoq, die verlangend uitzag naar de staart van de Taalstoet, moment waarop zijn minnares Marie-Lena in het diepste geheim voor hem haar benen zou spreiden op een niet nader genoemde plaats te Kortrijk, nadat hij de strik ritueel uit heur haar zou hebben verwijderd. Het betrof

een van de best bewaarde geheimen van dit nijvere Vlaamse stadje. Na de elfvingerige moerasmensen kwam een man met een bel en een grote mond voorbij. Hij hield een perkament voor zich uit waarvan hij aflas dat de groep die volgde enkele zegswijzen zou uitbeelden die ontleend waren aan de Vlaamse stielen en beroepen uit de kersteningstijd. Op de eretribune werden diverse sigaren en sigaretten opgestoken.

Jan, veilig verborgen in de koelte van De Zevende Hemel, pierde een sigaretje dat hij straks oproken zou.

'Moet je de Taalstoet niet zien?', informeerde Lydia, de jonge oude dame die De Zevende Hemel al sinds mensenheugenis openhield.

'De Staalstoet kan me gestolen worden'.

'Ze hebben geluk met het weer. Maar zo warm!'

'Ja, ideaal voor een frisse duik in de Yserleie. Wist jij dat Napo...'

'Er doen er zeer veel mee hoor ik. Het schijnt dat het begin van de stoet in het achterste ervan zal kunnen bijten'.

'Zeer veel. Allemaal schimmen en schaduwen. Zie de zon schijnt. Slecht voor maagzweren'.

Lydia bekeek Jan met medische belangstelling en constateerde dat hij zat was.

'Hoe gaat het met AHA!? En broer Piet?'

'Het scheelde geen haar, Lydia, ik zweer het je, het scheelde geen h  r of er lag binnenkort een exemplaar van AHA! op de maan. De Amerikanen vonden het een ietsepietsie te Europees, zei Piet. Jammer genoeg komt het er dus niet van'.

'Dat is toch wat h  : je bloedeigen broer op de maan! Je tweelingbroer dan nog wel! Ik zie hem... Ik zie jullie nog... Ach, 't lijkt wel gisteren. Kon hij het gewend worden daar in Amerika?'

'Bah ja, dat ging nog'.

'Blijft hij daar? Hij is niet getrouwd h  ?'

'Hij is niet getrouwd gebleven, nee'.

'Jawadde', zei Lydia. Ze leunde met haar voorarmen op de kauwgumbak. Jan commandeerde nog een frisse pint.

'Mijn zoon doet mee met de vlaggenzwaaiers in de stoet'.

'Godverdomme', zei Jan. Hij bukte zich om zijn sigaretje van de grond op te rapen.

'Wat?'

'Dat hij ook al zo oud is, uw zoon'.

'Jaja'.

XXXV

In De Zevende Hemel werd het zo stil als op de maan. Jan was er de enige klant. Vaag rumoer drong van in de hoofdstraat tot hier door.

'Hij kon een kruisbeeld meegenomen hebben, Piet', zei Lydia dan plotseling. Jan keek haar verbluft aan.

'Drie kilogram achthonderd', zei hij dan, 'hij mocht maar drie kilogram achthonderd persoonlijke bagage meenemen'.

'Laten ze niéts achter op de maan?', vroeg Lydia scherp.

'Wel... vlaggetjes zeker', opperde hij.

Er kwam een man binnen die Jan iets te lang opnam. In De Zevende Hemel begon een vijandige sfeer te heersen. Jan ging rechtop staan aan de toog.

'Wat een klotestoet', zei de man. Op zijn beurt nam Jan de man van top tot teen op.

'Wat zei u daar?', vroeg hij langzaam, zijn hand klemvast om zijn glas.

'Een klotestoet', benadrukte de man hard.

'Een stoet van mijn kloten', verduidelijkte hij nog eens.

Jan knikte : 'Eindelijk iemand met verstand. Een pint, Lydia, voor iemand met verstand'.

'Ik drink alleen Oude Zure'.

'Oké. Lydia: twee Oude Zure'.

'Jij ook?'.

'Ik ook. Ook ik'.

Met de tongpunt tussen haar lippen schonk Lydia de streekbieren in.

'De bloemen ondervinden zeker veel schade met dit weer?', informeerde ze ondertussen. De man knikte.

'Die droogte kan een ramp worden voor ons. Er zit onweer in de lucht , maar 't zal te hevig zijn. Dat zal niet veel helpen. Integendeel, we zullen weer glasschade hebben'.

Jan bedacht plotseling dat hij de traditionele weekendruiker niet ontvangen had.

'Aha', zei hij, 'de weekendbloemen waren er ook niet'.

'Besproeien kan nog wel', zei de man, 'maar hoelang nog? Eén of andere zakkenvuller in de regering zal 't binnenkort wel weer verbieden: sproeien, auto's wassen. Een mens moet toch léven godverdomme'.

Lydia knikte ernstig.

XXXVI

Voor de eretribune vochten paarden tegen zonnesteek. Hun uitwerpselen verdroogden onmiddellijk op het gloeiende asfalt.

'Jammer van die dieren. Laat ze in godsnaam opschieten', zei burgemeester Deleu. Zijn verleden speelde zich in sterk agrarische middens af. Roskam knikte en zei weer dingen in de walkietalkie. Met Mexicaanse olabewegingen deinsden de toeschouwers achteruit telkens als een paard te dicht naderde. Uitgebeeld werd een groep Vlaamse ridders met hun bereden echtgenotes. Qua taal kwam vooral modern gevloek uit hun mond, want de paarden gehoorzaamden niet zoals ze het wilden. Vooral notaris Declercq op zijn peperdure Lusitaniër zweette water en bloed.

'Waar zit de Taal hier?' vroeg Lecoq spottend.

'In hun kuisheidsgordel', fluisterde Schepens. Roskam had het gehoord en krabde in de voren tussen zijn haren. Roos sneeuwde op zijn walkietalkie en op zijn knieën.

'Nu komt de Spaanse furie', informeerde hij Berger en Deleu.

'Ik zet ze elke week gewoon in een emmer', zei Jan. 'Soms zijn die van de week daarvoor nog niet...'

De man draaide zich bruusk naar hem toe : 'Zeg eh... gezondheid. A propos... Zeg eh... elke week... Heb jij misschien een abonnement? Een bloemenabonnement?' Jan knikte.

'Tiens', zei de man, 'dat zou ik toch moeten weten. Ik ben de enige hier in Kortrijk en omstreken die zelf de ronde... Woon je hier?'

Jan knikte weer.

'Elk weekend krijg ik een gratis ruiker aan huis besteld door een poeslieve dame. Meestal legt ze die gewoon aan de deur. Soms...'

'Wat!?'

'Dat ik elk weekend...'

'Gràtis...!?'

'Ja. Ik eh... wel, ik zet haar bloemenadvertentie ook elke week in mijn krant hé. Zaken zijn zaken. Dat hebben we zo afgesproken na een stoeipartij, je weet wel'. De man liep in één tel paars aan. Nog was Jan zich van geen kwaad bewust.

'Het toeval wou dat ik een eind geleden ook nog met haar dochter... nou ja, we aten eerst samen friet, haha', vervolgde hij, 'dat maakt het natuurlijk nog spannender. Jammer dat die dochter...'

Drie tellen later lag Jan op het trottoir. Als een vis op het droge hapte hij naar lucht. Voorbijgangers liepen verbaasd in een boogje om hem heen. Taal had hij niet meer. In zijn linkeroor ruiste een waterval.

XXXVII

In De Wonderlamp kon je ook achterom naar binnen, via de toiletten. Jan kalefaterde zijn lichaam aan de wastafel en bleef buiten tegen de muur geleund staan.

'1889, dat is lang geleden', merkte een passerende man op.

'Wat?'

'Het achterste gedeelte van dat gebouw hier dateert uit 1889, kijk maar, het staat erop'.

'Wat een poel van ellende', mompelde Jan. Boven Kortrijk trok bewolking samen. Het werd zwoel. Op de parkeerplaats aan het Yserleiepand werden de eerste gelederen van de Taalstoet ontbonden. Jan boog zich voorover om dat ellendige watervalgeruis uit zijn linkeroor te gieten.

'Godverdomme Jacky', groette hij bij het binnenkomen, 'je gebouwtje dateert uit

eh...'

'Jan', zei Jacky, 'niet mee naar de maan? Lekker fris daar'.

'Eerder maanziek. Geef me een reageerbuisje'.

'Scheelt er wat? Je ziet er kaduuk uit'.

'Ik heb overal pijn, Jacky. 't Is weer het linkerhart denk ik. Altijd hetzelfde. En de kloof tussen arm en rijk wordt steeds groter. Maar we moeten beginnen bij onszelf. Een pint graag'.

'De Taalstoet gezien?'

'Alleen de kop van de draak'.

'Ik heb de lancering op dvd opgenomen'.

Hoog in de versnelling begon Jan bier te drinken. Meer mensen druppelden De Wonderlamp binnen. De stoet was ontbonden, en het weer dreigde. Op de toog en op de tafels groeide een bos van halflege glazen. Figuranten die aan de stoet hadden deelgenomen, kwamen hun bonnetjes voor pinten inruilen. Jan zwalpte als een stuurloos botsautootje in het rond. Hij werd heen en weer gewalst als in de spionkop van KV Kortrijk na een doelpunt. Iemand kantelde met zijn barkruk achterover. Even ontstond er een diepe insnede in het publiek. Jan schoof op tot bij de mooie Martine met de lange zwarte haren. Zij was een stukje inboedel van De Wonderlamp geworden sinds de Golfoorlog op CNN kwam. Jacky had een tv in zijn café en Martine had er geen thuis. Daarin was ze zeer principieel.

'Dag', zei hij.

'In Amerika is het nu nacht', zei ze.

'Is het al zo laat? Waarom heb ik je niet eerder ontmoet, Martine?'

Ze blies met een diepe zucht een zeer barokke rookwolk uit.

'Wil je een pint?'

Buiten begon het dreigend te rommelen.

'Ik laat deze lijdensbeker niet aan mij voorbijgaan'.

'Eline?'

'Op stap met een jonge jongen die kingsize sigaretten rookt.'

Het werd aardedonker in De Wonderlamp. De lichten moesten aangestoken worden. Iedereen formuleerde daar commentaar op.

'Je broer heeft het wel ver geschopt hé? De maan potverdorie! Een ander hemelli-chaam!'

'Pff...'

'Beetje jaloers?'

'Het regent!', riep iemand. Enkelen loerden nieuwsgierig door het raam. Nog meer volk vluchtte naar binnen.

'HIJ vliegt naar de maan, IK heb zin in een duik in het water. Ga je mee?'

'O, ga je weg?'

'Ik duik in de Yserleie vanop de Consciencebrug. Daar is het water het diepst'.

'Je bent zat'.

'Met mijn rechterhand op mijn linkerhart zal ik springen. Jammer dat de Consciencebrug niet de Waterloobrug heet. Ik heb er de gepaste kleren voor'.

Het geruis in zijn oor was nu vervangen door het kabaal in De Wonderlamp. Het kwadrateerde zichzelf onder zijn schedel.

'Potverdorie, Martine, ik moet hier weg. Mijn raket wacht buiten'.

'En je pint komt er juist aan... '

'Wedden dat ik spring?'

'Onnozelaar'.

Wat toen gebeurde, moest gebeuren, en ogenschijnlijk antichronologisch gebeurde: eerst was er boegeroep en geschreeuw, dan pas viel de elektriciteit uit. Alsof het volk het geroken had. De muziek viel klaaglijk stil. Lampen patsten uit. Het gejoel en kabaal in het café verdubbelden zich ogenblikkelijk. Ramen lichtten op door bliksemflitsen.

'Op zo'n nacht werd New York leeggeplunderd!', riep Jan in een massa zwart Martine-haar, waar hij een oor vermoedde. Van helledonker over aardedonker werd het duister, onderbroken door bliksemschichten die als flashes van een fototoestel de gezichten even oplichtten en lijkleek portretteerden. Men kreeg de licht- en geluidstoevoer maar niet op gang. De eerste vuurslagen en lucifers verschenen; weldra flakkerden her en der kaarsen.

'Ik denk dat de bliksem...', zei Martine tegen Jan, maar die was plotseling foetsie.

'Waar is Jan?', informeerde ze enkele minuten later. Jacky haalde de schouders op.

'Naar de maan zeker? Hij zag er nogal aangeschoten uit'.

Ook toen De Wonderlamp weer helverlicht was en muziek de zeden verzachtte, dook de hoofdredacteur van AHA! niet meer op.

Die avond trok een formidabel onweer over Kortrijk.

'God maakt zich kwaad op ons land', zei een klein meisje, schuilend in een kerkportaal.

'Nee, hij heeft spijt', verbeterde haar vader rillend. 'Hij probeert de gaten in de ozonlaag weer dicht te schroeien. De vlammen van zijn lastoestel geven zo'n fel licht dat de tranen hem in de ogen springen. Een sprintje tot thuis? Mama zal ongerust worden'.

In de stromende regen stapte een onzekere Napoleon over de Consciencebrug. Auto's op pletsende banden en hollende mensen met zomertextiel boven hun hoofd passeerden hem. In zijn binnenzak voelde hij de kleine ebbenhouten veldheer. Rechts van de brug daalde hij de trappen af en plaste in de Yserleie. Na dertig seconden twijfeltijd gooide hij het beeldje in het water.

'Het dondert niet meer, het bliksemt niet meer', mompelde hij bibberend. Hij had nog een kort visioen: een stokje cirkelde dwaas door de lucht en weigerde aan de wetten van de zwaartekracht te gehoorzamen.

Jan keek naar omhoog, waar de maan niet was.

Hij keek naar het water, waar ze ook niet was.

Toen sprong hij.

----- EINDE-----